Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-hээ гарана. | № 21 (18344). | 1990 оной январиин 26, пятница | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, профсоюзуудай соведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо

1989 ОНОЙ IV КВАРТАЛДА МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, МҮН ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР РАЙОНУУДАЙ ХООРОНДОХИ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

1989 оной дүрбэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, мүн гүрэндэ худалдаха талаар районуудай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, партиин обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет болон ВЛКСМ-эй обком тогтоол абаа.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 112 процент, hү 102 процент дүүргэжэ, мяха үйлэдбэрилгээ нёдондоной энэ үеынхиhөө 7 процентээр, худалдалгаяа 9 процентээр дээшэлүүлhэн Захааминай райондо нэгэдэхи hуури олгогдожо, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 1200 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болобо.

800 түхэригэй мүнгэн шантай хоёрдохи hуурида Баунтын район гараа. Дурсагдаһша район мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө 120 процент, hү 136 процент бэелүүлжэ, hү үйлэдбэрилгээ үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхиhөө 5 процентээр, худалдалгыень 5 процентээр дээшэлүүлhэн байна.

Энэ хугасаа соо гүрэндэ мяха худалдаха даабаряа 119 процент, hү 108 процент дүүргэжэ, үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, hү үйлэдбэрилгээ 3 процентээр, гүрэндэ худалдалгаяа 5 процентээр нэмэзhэн Сэлэнгын райондо 500 түхэригэй мүнгэн шантай гурбадахи hуури олгогдобо.

Мүн эндэ 1989 ондо мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба гүрэндэ горитой ехээр худалдаха талаар Кабанскын, Прибайкалиин, Ахын, Хойто-Байгалай, Хориин, Мухар-Шэбэрэй районуудай амжалтатай ажал тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй ОБКОМДО

...комой бюрогой ээлжээтэ заседани боложо, «Гу... ...нжэлэлгэнүүдые нарижуулан hайжаруулха, тэ... ...алтай холбоое батажуулха талаар СССР-эй На... ...демиин Сибириин отделениин Бурядай эрдэ... ...нитын эрдэмэй институдай ябуулдаг хүдэлмэри ...хаража үзэбэ.

...үүдтэ эрдэм шэнжэлэлгын асуудалнууд томод... ...дэжэ гараhан олонхи хүдэлмэринүүдынь нии... ...ха шанартай болоо, республикын партийна ко... ...а совет зургаануудтай харилсаа холбоонь hайн ...а эхилээ, кадрнуудайнь бүридэл батажуулагдаа. ...кын, буряад хэлэ хүгжөөхэ ба шэнжэлхэ талаар ...итэй оролдолго гаргаhан байна гэжэ тэмдэглэг...

...Нитын эрдэмэй институдай хүдэлмэридэ эрдэ... ...лгын аша үрые ба республикын үзэл сурталай ...рэнэй үзүүлдэг нүлөөе доошолуулhан горитой ...ии байна. Институдай хүдэлмэридэ хубилгаан ...ыдөө удаанаар бэелүүлэгдэнэ.

...байдалда бии болоhон шэнэ үйлэ хэрэгүүдые ...эмэй хүдэлмэринүүд зарим ушарта гаранагүй, ...дин болбосоруулжа үрдинэгүй, заримдаа ду... ...й. Тиимэhээ Буряад орондо, хизаартамнай, бу... ...то округуудта арадай мүнөөнэй үеын түүхэ бо... ...дол шэнжэлэлгын үрэ дүнгүүдынь ахир байна. ...ай социальна хүгжэлтэ, КПСС-эй национальна ...нацинууд хоорондын харилсаануудай зарим ...республикада ажаhуудаг ород, украин, татаар ...ндэhэ яhатанай түүхын, соёлой, социально-де... ...асуудалнуудые шэнжэлэлгэ, бурханда шүтэлгын ...үнөөнэй байдал гэхэ мэтын асуудалнууд инсти... ...дэй гүнзэгыгоор шэнжэлхэ зүйлнүүд болоодүй

«Буряадай түүхэ» зохёохо, «КПСС-эй Буряадай областной организациин түүхын очеркнуудые» шэнэлхэ, «түүхын сагаан толбонуудые» харуулха ба Буряад оронoй болон хизаарай түүхэдэ нийтын зарим ажал ябуулагшадай дүүргэhэн үүргые эрдэмэй талаhаа сэгнэхэ хүдэлмэри даншье hаа унжагайгаар ябуулагдана.

Эрдэмэй олохон шэглэлнүүдээр республикын дээдэ hургуулинуудтай, тэдэнэй нийтын эрдэмэй кафедрануудтай шэнжэлэлгэнүүдые Нийтын эрдэмэй институт хангалтагүйгөөр залан хүтэлбэрилнэ. Институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд эрдэм мэдэсые дэлгэрүүлгэдэ эдэбхигүйгөөр хабаадалсана, лекцинүүдые үсөөнөөр уншана, статьянуудые багаар бэшэнэ. Эрдэмэй кадрнуудые бэлдэхэ, шэлэн абаха ба хүмүүжүүлхэ талаар хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии.

Институдай партийна эхин организаци эрдэмэй ба кадрова хүдэлмэридэ hулаар нүлөөлнэ. Тус организаци эдэбхигүй, партиин гэшүүнээр хүнүүдые үсөөнөөр абана, партбюрогой секретарьнар үе-үе болоод hэлгэгдэнэ.

Нийтын эрдэмэй институдай хүдэлмэридэ Эрдэмэй түбэй президиум, партком, мүн КПСС-эй обкомой үзэл сурталай таhаг зохихо шэглэлнүүдээ тодорхойлхо талаар хүдэлмэридэнь туhалнагүй.

Бии байгаа дутуу дундануудаа усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдые абаха гээд СССР-эй Наукануудай академиин СО-гой Буряадай эрдэмэй түбэй Нийтын эрдэмэй институдай дирекцидэ (нүхэр Найдаковто) КПСС-эй областной комитедэй бюро дурадхаба.

Гадна эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдэй аша үрые дээшэлүүлхэ, автономито республикада социально-экономическа ба оюун ухаан бодолой хүгжэлтые хангалгын асуудалнуудые теоретическэ талаарнь бүри тодо болгохо, областной партийна организациин үзэл сурталай хүдэлмэриин шэнэ бодолжо зохёохо хэрэгтэ, нийтын hанамжа шэнжэлэлгэдэ хүсэл оролдолгоёо эдэбхижүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абахыень мүн лэ дурадхаhан байна.

1991—1995 онуудта хэгдэхэ эрдэм шэнжэлэлгын түсэбүүдые табихадаа, институдай бүхы коллективые ба эрдэмэй олониитые хабаадалсуулха, республикын нийтын хүгжэлтын эрилтэнүүдые хараадаа абаха шухала гэжэ институдай дирекцидэ болон партбюродо (нүхэр Беликовтэ) дурадхагдаа.

«Сагаалган» гэжэ үндэhэн hайндэр тухай» тогтоол КПСС-эй обкомой бюро баталан абаа. Тэрэ Буряадай АССР-эй арадай hайндэр болохо юм. «Сагаалганиие» ажалай hайндэр болгон үгтэхэ гэжэ КПСС-эй горкомууд ба район комуудта, Министрнүүдэй Соведтэ, горрайгүйсэдкомуудта, партийна эхин организацинуудта, профсоюзай болон комсомолой комитедүүдтэ, ажалша коллективүүдтэ дурадхагдаба. Тиихэдээ түүхын ба ажалай ёhо заншалнуудай жэшээнүүд дээрэ, интернационализмын болон арадуудай хани барисаанай мэдэрэлтэйгээр залуушуулые хүмүүжүүлгые шангадхахын, оюун ухаан бодолой ёhо гуримуудые, гэр бүлын-ажаhуудалай харилсаануудые батажуулхын тулада энэ hайндэрые хэрэглэжэ болохоор.

КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой хамтын иимэ тогтоолнууд баталагдан абтаба:

«Промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай болон зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай дунда 1989 оной IV кварталай туршада дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай».

«Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар республикын районуудай дунда 1989 оной IV кварталай туршада дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай». Мүрысөөнэй дүнгүүд хэблэлдэ толилогдохо.

КПСС-эй обкомой бюро эмхидхэлэй-партийна, кадрова, үзэл сурталай хүдэлмэриин болон бусад асуудалнуудые хаража үзэhэн байна.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРБО

Республикын промышленностиин, барилгын, транспорт болон хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай, зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай дунда нёдондо жэлэй дүрбэдэхи кварталда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет, ВЛКСМ-эй обком хаража үзөөд, иимэ коллективүүдые илаhанда тооложо, дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнаба.

Промышленностиин ба металл болбосоруулгын предприятинуудhаа:

Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод.

Ашагта малтамал шанаржуулгын hалбариин предприятинуудhаа:

СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Ажалай Улаан Тугай орденто Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат.

Модо бэлэдхэлгын, модо болбосоруулгын ба түлишын промышленностиин предприятинуудhаа:

Оймороой мебель бүтээдэг фабрика.

Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудhаа:

Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат.

Барилгын материалнуудай ба, барилгын индустриин предприятинуудhаа:

Улаан-Үдын шэлэй завод.

Нийтэ барилгын эмхинүүдhээ:

Үйлэдбэриин «Бурятгражданстрой» нэгэдэл.

Тусхайлагдамал хабсаралгын эмхинүүдhээ:

«Дальстальконструкция» ПСО-гой Буряадай СМУ.

Автотранспортна предприятинуудhаа:

«Бурятстрой» ТСО-гой нэгэдэхи автобаза.

Гэр байрын-коммунальна ажахын предприятинуудhаа:

Сэлэнгын банно-прачечна комбинат.

Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдэй талаар Гүрэнэй комитедэй предприятинуудhаа:

Северобайкальскын типографи.

Проектнэ эмхинүүдhээ:

Проектнэ «Бурятагропромпроект» институт.

Хүнгэн ба нютагай промышленностиин предприятинуудhаа:

Улаан-Үдын уран hайханай зүйлнүүдэй ба гарай бэлэгүүдэй завод.

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудhаа:

Үйлэдбэриин Загарайн районно нэгэдэл.

Ажахынууд хоорондын «Бурятскагропромремонт» нэгэдэлэй предприятинуудhаа:

Заhабарилгын - техническэ «Бичурское» предприяти.

Элшэ хүсэнэй предприятинуудhаа:

Севернэ электрическэ сетьнүүдэй предприяти.

Түмэр замай транспортын предприятинуудhаа:

Улаан-Үдэ станциин дохёо үгэлгын ба хэлхээ холбооной дистанци.

Хэлхээ холбооной предприятинуудhаа:

Хэлхээ холбооной Түнхэнэй районно узел.

Худалдаа наймаанай предприятинуудhаа:

Розничнэ худалдаа наймаанай «Промтовары» нэгэдэл.

Социалис мүрысөөнэй дүримүүдые дүүргээгүй геологодо-бэдэрэлгын, Буряадай ой модоной ажахын нютагай үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудай дундаhаа түрүү hуури олгогдобогүй.

hУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ ТЭМСЭЛ ЭХИЛБЭ...

hунгуулиин кампаниин шухала шатануудай нэгэн болохо депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга дүүрэбэ. Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай hунгалта үнгэргэхэ Түбэй hунгуулиин комиссиин заседани боложо, республикын арадай депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абалгын дүнгүүд согсологдоо.

...урда тээхи суг... ...нференцинүүдэй, ...үүдэй пленумүү... ...адай АССР-эй ...дуудта кандида... ...үн дэбжүүлэгдэ... ...эз тоонад мэдэнэ ...гээд Түбэй hун... ...ссиин секретарь ...дээсэбэ. —Эдэ... ...нь бүридхэлдэ ...тээ кандидату... ...июулhан байгаа. ...аhанайнгаа hүү... ...нь саашанхи тэм... (энэнь hунгалта ... зүбшөөгдэдэг ...рбан кандидату... ...ша коллективүүд... ...унгагшадhаа бу... ... гомдолнууд ... бидэ шинид... ...бди. Юрэдөөл, ...иин эхилхын ур... ...а тухай Хуулиин ...нүүдые сахижа, ...дай АССР-эй ара... ...дта кандидадуу... ...дэ абтаба. ...тадуудта канди... ...жүүлэгдэhэн 415 ...энь республикын ...н зургаанай де... ...унгагдаагүй юм. ... hунгалтын ...үү... ...Совет бүлэгтэ ...дэхэ болоно. Бу... ...hэн кандидадуу... ...КПСС-эй гэшүүд, ...сомолшууд юм. ...андадуудые аба... ...эй дунда 65 хү... 29 колхознигууд, ...тоологдоно. Үн... ...талаhаа ямар бү...

ридэлтэйб гэхэдэ, эдэнэй 156-ниинь буряадууд, 261-ниинь ородууд. Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэhэн 29 хүн hунгуулиин округуудhаа гансаараа табигдаhан, 50 округто 2—2 кандидат дэбжүүлэгдэhэн байна. Тиихэдэ hунгуулиин Советскэ 59-дэхи округто депутадай мандадта хүртэхын тула 9 хүн бүридхэлдэ абтаа.

Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абалгын дүнгүүдые ямараар сэгнэлтэйб? Ажалша коллективүүдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлээ. Урдандаа иимэ олон кандидадууд хэзээдэшье дэбжүүлэгдээгүй юм. Гэхэтэй хамта кандидадуудай списогүүдтэ эхэнэрнүүдэй, хүдэлмэришэдэй, комсомолшуудай үсөөн байhан ушар hанаа зобоожо.

— СССР-эй арадай депутадуудые hунгаhан нёдондо хабарай байдал дабтагдахагүй юм аабза?— гэжэ Түбэй hунгуулиин комиссиин гэшүүн В. И. Канибалоцкий бүридхэлдэ абалгын дүнгүүдые тайлбарилхадаа хэлээ.

— Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудаар бүридхэлдэ абтаhан гурбан хүнэй юундэ hунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ хабаадахаяа арсалгын ушар шалтагаанууд элирүүлэгдээ гээшэ гү? — гэhэн асуудал табигдаба.

— hунгуулиин Хурамхаанай округто бүридхэлдэ абтаhан Н. Г. Дамдинов Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар комитедэй гэшүүнээр hунгагдаа. Тэндэ ажалынь ехэ. Иимэ ехэ хоёр даалгабари адли тэгшээр дүүргэжэ шадахагүй байнаб гээд Николай Гармаевич тоолоно, — гэжэ Түбэй hунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ А. Б. Бардонов ойлгуулба. — Бусад хоёр кандидат тушаа, тусхайлбал, «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ А. Т. Стопичев болон Онохойн модоной комбинадай цехэй начальник В. И. Моисеев тухай хэлэхэ болоо hаа, hунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ өөhэдынгөө арга боломжонуудые наринаар шүүжэ үзэhэнэйнгөө hүүлээр кандидатурануудаа болюулhан байна гэжэ окружной hунгуулиин комиссинууд мааннадта мэдээсэбэ. Тэдэнэртэ ямаршье хашалта, баалалтанууд хэгдээгүй.

Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абаха үедэ hунгалта тухай Хуули хазагайруулагдаhан байгаа гэhэн гомдолнуудые, буруушаалгануудые Түбэй hунгуулиин комисси хаража үзөө hэн. hунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар минии кандидатура дэбжүүлэгдэhэншье hаа, дуугаа үгэлгэдэ табигдабагүй гэжэ Зэдэ тосхондо ажаhуугша Н. Красиков бэшэбэ. Дэбжүүлгын гурим хазагайруулагдаhан байгаа. Түрүүшээр hунгагшадай зүгhөө Н-Ц. Дабаев халуунаар дэмжэгдэхэдэнь, саашанхи дуугаа үгэлгэhөө арсахые дурадхагдаhан байгаа гэжэ энэ дохёое шалгаhан Түбэй hунгуулиин комиссиин гэшүүн Е. М. Михаханов элидхэбэ. Теэд арадай депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абалгын дүүрэhэнэй hүүлээр Н. Красиковай Түбэй hунгуулиин комиссида хандаhан дээрэhээ hунгалтын урда тээхи шэнэ суглаан үнгэргэгдэхэгүй юм.

Кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн М. Е. Ефимов Түбэй hунгуулиин комиссида гомдол бариба. Энэ гомдолоор хэдэн дахин суглараhан байгаа. Наринаар зүбшэн хэлсэhэнэйнгээ hүүлээр Түбэй hунгуулиин комиссиин гэшүүд окружной hунгуулиин комисси тодо бэшээр хүдэлөө гэhэн тобшолол хэбэ. Энэ дутагдалые усадхахын тула болзор үгтөө.

hунгуулиин Вузовска 6-дахи округто Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудаар бүридхэлдэ абтаашадай дунда Буряадай хүдөө ажахын институдай 2-дохи курсын студент О. Жамбалов ороhон юм. Теэд тэрэ хулиган аша гараhанайнгаа түлөө сүүдлэгдэhэн байгаа гэhэн гомдол Түбэй hунгуулиин комиссида оробо. Зүбшэн хэлсэлгэ ехэ халуун оршон байдалда үнгэрөө.

— Арадай депутадта кандидадые дэбжүүлхэдээ, коллективынь хайша хэрэгээр хандаа... Эрхимүүдэй эрхимүүд Верховно Соведтэ хүдэлхэ ёhотой. Зүгөөр эндэ иимэ намтартай хүн табигдахадаа яана гээшэб?., Дуугаа үгэлгын үедэ О. Жамбаловай кандидатура дэмжэгдэбэгүй.

Үшөө хэдэн гомдолнууд, буруушаалганууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, тогтоолнууд баталагдан абтаhан байгаа.

hунгалтада бэлдэхэ талаар республикын хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай тоосоонууд Түбэй hунгуулиин комиссиин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Манай хүтэлбэрилдэг албан зургаанууд hунгалтада бэлдэлгэдэ эртээнhээ шууд сэхээр бэлдэхэ юм гэжэ республикын соёлой министр Д. Т. Цыремпилов, худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо М. Х. Харанутов, Бурпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ В. С. Худугуев найдуулба.

В. БАДМАЕВ.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани январиин 24-дэ боложо, РСФСР-эй, Россиин Федерациин автономито республиканууднай ба арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй арадай депутадуудай hунгалтада бэлэдхэлэй ямараар ябажа байhан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Россиин Федерацида hунгуулиин кампани бүтэмжэтэй hайн, демократическа оршон байдалда үнгэрнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Гэхэтэй хамта бүхы ажалша коллективүүд, совет болон ажахын зургаанууд hунгалтада бэлэдхэлэй хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаагүй гэжэ зүбшэн хэлсэлгэ элирхэйлэн харуулба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтоол баталан абахадаа, hунгуулиин кампаниин дүүрэhэн шатануудта Россиин Федерациин арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалhан байгаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй эрдэм, техникын талаар комиссиин дурадхалнуудые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум хаража үзөөд, Россиин Федерациин Наукануудай академиие байгуулха тухай Указ баталан абаад, тэрэниие бүридүүлхэ, тэрэнэй ажал ябуулгые хангаха талаар бодото хэмжээнүүдые бэелүүлхыень РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаба.

РСФСР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездэдэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессидэ бэлдэхэ талаар эмхидхэлэй гол хэмжээ ябуулгануудай түсэб заседани дээрэ баталагдаhан байгаа.

Республикын гүрэнэй ажабайдалай бусад асуудалнууд хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников заседаниие хүтэлбэ.

(ТАСС).

Азербайджанай ба Армениин ССР-нүүдтэхи байдал

БАКУ. (ТАСС). Январиин 23-най hүни Азербайджанай ниислэл хотодохи байдал аалин нам байгаа. Шэнэ хохидолнууд болобогүй гэжэ Баку хотын онсо районой сэрэгэй комендант генерал-лейтенант В. Дубинягай январиин 24-нэй үглөөгүүр нютагай радиогоор мэдээсэгдэhэн дамжуулга соо хэлэгдэбэ. Үнгэрhэн үдэрнүүдтэ городто гэмтэ ябадал хэhэнэйнгээ түлөө 1 хүн, комендантска час хазагайруулhанай түлөө 57 хүн, захиргаанай гуримые эбдэhэнэй түлөө 53 хүн баригдажа хаагдаа. Хуули бусаар хүдэлдэг ёhо буса эмхинүүдэй штабуудай ажал ябуулгые зайсуулан сараха хэмжээ ябуулгануудай ашаар 43 хүн баригдажа хаагдаа, олошоруулгын техникэ, номнолой техническэ хэрэгсэлнүүд, паспортнууд, нөөсэлгын дэбтэрнүүд абтаа.

Түни түбшэн бэшэ байдал үүдхэхын, ород хэлэтэй үндэhэ яhатаниие айлгахын, тэдэниие Бакуhаа гаргахын тула заримашуул али бүхы юумэ хэрэглэхые оролдоно,— гэжэ Азербайджанай ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, республикын аксакалнуудай соведэй гэшүүн Н. Сулейман республикын ород хэлэтэй хүнүүдтэ хандаhан хандалга соогоо мэдүүлбэ.— Иимэ хүшэр хүндэ сагта азербайджан арад нютагай радиогоор үгэ хэлэхэдээ, манай хани барисаанай эбдэршэгүй бата байhан тухай найдуулна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Манай нийтэ нэгэн байдалда халдахые, арадуудай хоорондо «яhа хаяхые» оролдоhон ушарые азербайджанецууд дураа гутан буруушаана. Бидэ бултадаа нийтэ нэгэн харгы замтайбди, нийтэ нэгэн үг зорилготойбди. Манай хамтын гэр хододоо байhан бэеэ даахан байдалтай, эб найрамдалта, hалбаран сэсэглэhэн Азербайджанай түлөө хамтын тэмсэл хэтэдэ мүнхэ байха ёhотой гэжэ эрдэмтэ тэмдэглээ.

Бакугай Михаил Архангелай церковиин санаартан протоиерей В. Лукьянов Азербайджандахи ородой православна церковиин санаартадай зүгhөө ород хэлэтэй хүн зондо хандажа, радиогоор үгэ хэлэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ олохон азербайджанецууд, тэрэ тоодо интеллигенци, hүзэгтэй мусульманууд манай церьковтэ ерэжэ, урма зоригоо хухархагүйемнэй урялна. Азербайджан арад хани барисаатай, hайн hайхан зантай юм. Бидэ саашадаашье энэ арадтай хамта ажаhуухабди гэнэ.

* * *

Январиин эхинhээ хойшо Бакуда онсо байдал тогтоолго, энэ талаар абтаhан шухала хэмжээнүүд тон ехэ удха шанартай байгаа гэжэ эдэ бүхы үйлэ хэрэгүүдэй гэршэнэр болоhон хүн зон тоолоно. Алалга хюдалганууд, харата муухай ябуулганууд хоёр арадта — азербайджан болон армян арадуудта айхабтар ехэ аюул тохёолдуулха байгаа. Баку болон Азербайджанай, Армениин зарим районуудта сэрэгэй алба хаагшадые байрлуулга эдэ нютагуудта хүсэ хэрэглэлгые зайсуулан сараха, тогтууритай байдал байгуулха арга олгобо.

Азербайджанай ССР-эй олониитын, Верховно Соведэй, партийна органуудай түлөөлэгшэд сэрэгэй засагаархидай дурадхалаар далайн судна нууд дээрэ гаража, «алуулhан хүнүүдэй бэенүүдые эдэ суднануудаар далай руу абаашажа хаядаг юм ха» гэhэн зэрэб үгэнүүдэй худал хуурмаг байhанда этигэхэ ушартай болоо.

Гянджа хотодо частиин командовани сэрэгэй городогто ерэжэ, солдадуудтай хөөрэлдэхэ арга олониитэдэ олгоо.

Имишлэ хотоhоо абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, В. И. Лениинэй хүшөөе hандаргаха гэhэн хархис этэгээдүүдэй уряануудые нютагай коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд эрид буруушаажа, зайсуулан сараhан байгаа. Командирнууд, политическэ хүдэлмэрилэгшэд, солдадууд болон сержантнууд хүн зонтой харилсаа холбоо тогтоожо, митингнүүд болон суглаанууд дээрэ үгэ хэлэнэ. Тиигэжэ түгшүүрилтэ байдалые hуларуулна. Эдэ бүгэдые нютагай хүн зон hайшаана.

Хүнүүдтэ добтолгонууд дээрмэдэлгэнүүд үргэлжэлhөөр. ПВО-гой подразделенинүүдэй байрлуулагдаhан газарта hүйдхэлшэд 9 зэбсэгтэ добтолго хэжэ, хоёр солдадые шархатуулаа. Ленкоранда hомо хэрэгсэлнүүдые буляажа эзэмдэхэ hэдэлгэ гаргагдаба.

Баку болон республикын хүдөөгэй олохон районуудта промышленна предприятинууд хүдэлнэгүй, транспорт болон худалдаа наймаанай объектнүүдэй зарим хубинь хүдэлнэ. Азербайджанай түмэр харгы дээрэ 189 поезд зогсоно.

Гэхэтэй хамта зарим тэды hайн дүнгүүдэй түйлагдахатай хамта, урда тээнь хулгайлагдаhан буунуудые хэрэглэлгэтэй уголовно гэмтэ ябадалнууд үргэдхэгдэнэ. Хоёр кооперативна худалдаа наймаанай газар тэhэлэгдээ, автотранспортна хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо үмсын машинануудые буляажа абаха ушар баримтанууд үргэдэнэ.

Азербайджанда совет-иранай бүхы хилые зүбшүүлэн хиналта тогтоогдоо. Сүүдхэ соо 1322 хүн Иранай газар руу гаргагдаба, 1601 хүн хилын саанаhаа ерэбэ. Хилэ шадар ажаhуудаг бүхы хүн зон эдэ хэмжээ ябуулгануудые hайшаана. Нютагай партийна ба совет зургаанудай хүтэлбэрилэгшэд хуули гурим hэргээлгэдэ улам эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана.

Азербайджанай болон Армениин газар дээрэхи байдалые гуримшуулан hайжаруулхые хүсэжэ байhанаа бүхы совет арадуудай түлөөлэгшэд мэдүүлнэ.

(ТАСС).

Малай үбэлжэлгэ—шанга шалгалта

КПСС-эй гэшүүн, олон жэлэй туршада хони үсхэбэрилгэдэ ажаллажа, баян дүршэлтэй болоhон Клара Григорьевна Ванданова үбгэнтэеэ хамта hүрэг тулгэнүүдые даажа абаад, гэмгүй hайнаар ондо оруулжа байна. Үнгэрhэн зундаа ган гасуурhаа уламжалан, Сэлэнгын районой Лениинэй нэрэмжэтэ колхоз үбhэ тэжээл тон багаар бэлэдхээ hэн. Тиимэhээ Вандановтанай отарадашье үбhэ тэжээл багаар үгтөө. Дүршэлтэй хонишод үбэлэй хүйтэндэ hүрэгөө тэжээлээр тордижо, хүшэ тамирыень доошолуулангүй хабарай хагдана гаргахые оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. Г. Ванданова.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

РОССИИН ТАРЯАШАДАЙ АССОЦИАЦИ

Нютагуудта бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаhанай, Москвада гурбан үдэр соо үгэ булялдаата хөөрэлдөөнүүдэй үнгэргэгдэhэнэй ашаар Россиин таряашадай ажахынуудай ба кооперативуудай ассоциаци (АККОР) байгуулагдаа. Мүнөө республикын «фермернүүдэй» аша туhые түлөөлхэ ёhотой шэнэ тухэлэй нийтын энэ эмхиин учредительнэ съезд январиин 24-дэ дүүрэхэдээ, иимэ шиидхэбэри абаhан байгаа.

Нэгэ газарhаа хатуу шангаар хүтэлбэрилгын гуримые зайсуулхые АККОР уряалба. Совет засагай эхиндэ таряашадай съездүүдэй иимэ үүргэ дүүргэдэг байhан хүдөөгэй ажалшадай эмхиие, өөhэдыгөө хамгаалха гурим hэргээгдэжэ байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй гэшүүн, ВАСХНИЛ-ай академик А. М. Емельянов Россиин Таряашадай ажахынуудай ба кооперативуудай ассоциациин президентээр hунгагдаа.

Зөөри тухай СССР-эй Хуулиин, Газар тухай Союзай ба республиканудай Үндэhэн Хуулинуудай проектнүүдээр, мүн Таряашадай ажахы тухай республикын Хуулиин проект тушаа тогтоолнуудые съезд баталан абаба.

(ТАСС).

Комсомолой областной XXXIV конференци

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕ ХАНГАХА ЭМХИ БОЛОХО ЁҺО

ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Ц. Б. БАТУЕВАЙ хэһэн элидхэлһээ

ВЛКСМ-эй XX съездын, XIX партконференциин болоһоной һүүлээр комсомолой байгуулалтые үндэһөөрнь хубилгаха, хүдэлмэридэнь демократи үргэдхэхэ хэрэгтэй гэхэдэ хэншье арсаагүй һэн. Энээн тухай Улаан-Үдын городской, Сэлэнгын, Ивалгын болон бусад конференцинүүд дээрэ хэлэгдэхэһээ гадна залуушуулай эрилтэнүүдые хангаха талаар комсомолой эмхи бүри нарин, нугархай болохо зэргэтэй гээд тэмдэглэгдээ.

Үйлэдбэриин ажал ябуулгын бүхы һалбаринуудта залуушуулай хабаадалсалгада комсомолой комитедүүдэй хүсэлэл оролдолгые шангадхахын тулада ВЛКСМ-эй обком али болохо хэмжээнүүдые абаһан байна. Тиигэжэ ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой заседанинууд дээрэ мал ажалда хүдэлдэг комсомол-залуушуулай коллективүүдтэ түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар олохон асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Залуушуулые хүдөө нютагта һуурижуулха, ажалайнь бүтээсые ба оньһожоруулгые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор социалис мүрысөөнэй түхэл янзануудые нарижуулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Жэшээлхэдэ, ниитын малай үбэлжэлгын үедэ комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хоорондо дэлгэрдэг «Сезоной шанда» хүртэхын түлөө мүрысөөн һайн, нүлөө ехэтэй байгаа. Энэ мүрысөөнэй һүүлэй гурбан жэлэй дүнгүүдые харахада, мүрысөөндэ хабаададаг коллективүүдэй тоо ургахаһаа гадна тэдэнэй түйлэдэг үрэ дүнгүүдшье дээшэлээ.

Хонишодой түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар ехэ хэмжээ ябуулганууд хэгдэһэн байна. Баргажанда Д. Б. Сундуевай, Зэдэдэ Ю. Намсараевай отарануудта залуу хонишодой һуралсал үнгэргэгдөө. Мүнөө Зэдын райондо комсомол-залуушуулай 33 коллектив арендын гуримаар хүдэлнэ. Тэдэнэй 16-ниинь зуутанай тоодо оронхой.

Мүнөө республикадамнай комсомол-залуушуулай 900 гаран коллектив хүдэлнэ. Тэдэнэй 70 шахуу процентдэнь арендын гурим нэбтэрүүлэгдэнхэй. Гэхэ зуура тэдэнэй дүй дүршэлые согсолхо, дэлгэрүүлхэ талаар комсомолой обком эдэбхигүйдэнэ.

Комсомол-залуушуулай коллективүүдые эмхидхэхэ, тэдэнэй хоорондо мүрысөө эмхидхэхэ, хүдэлмэридэнь элдэб шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар юуншье хэгдэхэеэ болинхой гэһэн һанамжа бии. Энэ талаар мэргэжэлтэд гү, али профсоюз хүдэлмэри хэг лэ гэжэ Улаан-Үдын городской болон районуудай конференцинүүд дээрэ хэлэгдэһэн байна. Промышленна предприятинууд дээрэ эдэ коллективүүдэй аша үрэгүйгөөр хүдэлдэг һаань, болоюулхадашье хамаагүй бэшэ гү? Зүгөөр хүдөө нютагуудта тиигэжэ болохогүй.

Хүдөө ажахын асуудалнуудһаа гадна барилгын асуудалнуудта комсомол анхардаг юм. Гусиноозерскын ГРЭС-эй, Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-эй барилганууд комсомолой габшагай барилганууд боложо шадаагүй. Тэрэнэй шалтагаанууд олон. Барилгын материалнууд дуталдана, хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнэ, хүнүүд дуталдана. Гол шалтагааниинь гэбэл, залуу барилгашад социальна талаар муугаар хангагдана. Тиимэһээ зон эдэ барилгануудта ошохо дурагүй байна.

Залуушуулай гэр байрын комплекснууд (МЖК) гол түлэб Улаан-Үдэ хотодо хүгжөөгдэнэ. Хүдөө нютагуудта МЖК эмхидхэхэ талаар элдэб бэрхэшээлнүүд ушарна.

Бидэ мүнөө юу хэхэ ёһотойбибди? Нэгэдэхеэр, республикынгаа район бүхэнэй залуушуулай бодото эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые түйсэд мэдэхэ зэргэтэйбди. Тиин залуушуулай программа зохёохын тулада өөһэдын статистикатай байха ёһотой болонобди. Госкомстадай зургаануудай ажахын тоосоондо ороһоншье һаань, бидэ өөһэдынгөө зөөрөөр элдэб захил хэхэ аргатайбди.

1990 ондо комсомолой эхин эмхинүүдэй сүлөөлэгдэмэл хүдэлмэрилэгшэд эхин эмхидээ суглараһан мүнгөөрөө хангагдажа байха болобо. Мүнгэ тангаар дуталдажа байһанһаа болоно, энэ хэрэг урагшатайгаар шиидхэгдэхэ аргагүй байна. Тиимэһээ сүлөөлэгдэмэл тушаалай орондо ниитын хүдэлмэри болгоод, нэмэлтэ мүнгэ түлэдэг болсо һаа, дээрэл ха.

Областной комсомолой организацида ажахын тоосооной харилсаануудые үргэдхэхэ хэрэгтэй гээд, тоосоото-һунгалтын конференцинүүд дээрэ хэлэгдээ. Энэ хадаа мүнгэеэ наринаар гаргашалга, арьбадхалга, бюджедэй олзо оршын мүнгэ зөөри дээшэлүүлгэ болоно. Мүнөө республикадамнай 20 гаран залуушуулай түб, комсомолой предприятинууд хүдэлнэ. Тиимэһээ тэдэниие хүгжөөхэ, дэмжэхэ талаар нилээд ехэ мүнгэн хэрэгтэй болоно. Эдэ болон бусад асуудалнуудые шиидхэхэ зорилготойгоор комсомолой обкомдо экономическа хүгжэлтын таһаг эмхидхэгдээ. Бүхыдэнь абажа хэлэхэдэ, студентнэрэйшье коллективүүдтэ ажахын тоосооной харилсаанууд нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

Нёдондо январиин 1-һээ студентнэрэй отрядуудай областной штаб ажахын гүйсэд тоосооной, өөһэдынгөө мүнгөөр өөһэдыгөө хангалгын гурим нэбтэрүүлээ. Тиигэжэ өөһэдынгөө бюджет бүридхөөд, тэрээгээрээ өөһэдыгөө хүгжөөхэ, студентнэрэй отрядуудай хүдэлөө үргэдхэхэ аргатай болоо.

Комсомолой комитедүүдэй кадрова хүдэлмэридэ ушардаг дутагдалнууд тухай хэлсэжэ байхадаа, энэ талаар зарим һайн хубилалтанууд үзэгдэжэ эхилээ гэжэ баталнабди. Энээн тухай комсомолой эхин организацинуудай суглаанууд, райкомой пленумүүд, тоосоото һунгалтын конференцинүүд гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, районно болон городской 25 организациин 12-тонь комсомолой комитедэй нэгэдэхи секретариие, секретарьнарые һунгалга хэдэн хүнүүдэй дундаһаа шэлэжэ гуримаар үнгэргэгдөө. Гэхэ зуура эдэ һунгалтанууд бэлэдхэлгүйгөөр эмхидхэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Комсомолой райкомуудай харюусалгата зарим хүдэлмэрилэгшэд нэрэеэ хухалһан, гутааһан, эмхиингээ нэрэ хүндые доройтуулһан ябуулга гаргаһан байна. Жэшээлхэдэ, ВЛКСМ-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Бато Хубусгеев архидаһанайнгаа, комсомолой Тэрбагатайн ба Баргажанай райкомуудай таһагуудые даагшанар Емельянов болон Батуев мүн лэ архидаһанайнгаа түлөө хүдэлмэриһөө гаргагдаа. Комсомолой Железнодорожно райкомдо финансова хэрэгтэ һали були хандаһанай хойшолон гэхэдэ, тэдэнэй хэрэг БХСС-эй органуудта дамжуулагдаа.

Областной организацида кадрова хүдэлмэри гол түлэб зүбөөр ябуулагдана. Гэбэшье кадрнуудай оло дахин һэлгэгдэхэ ушарай түлөө бидэниие заримашуул зэмэлхэ байха. Энэ зүб. Юуб гэхэдэ, комсомолой райкомуудта секретарьнарай хахадынь шахуу һэлгэгдээ бшуу. Энэ, үнэхөөрөөшье, һанаа зобоомоор асуудал болоно. Юуб гэхэдэ, шэнэ кадрнууд хүтэлбэрилхы үүргэеэ тэрэ дары тон һайнаар дүүргэжэ шадахагүй байна ха юм. Тэдэниие комсомолой хүтэлбэрилгын болон эмхидхэлэй хүдэлмэридэ һургаханай тулада бага бэшэ саг хэрэгтэй.

Комсомолой хүтэлбэрилхы зургаануудай аппарадые үсөөрүүлхэ тухай. Комсомолой обкомдо хүдэлдэг харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 42-һоо 29 хүрэтэр хороогдоо. Тэрэшээлэн өөһэдынгөө үүргэ болон уялга хубилгаха тухай пленум болоо һэн. Тэрэнэй ашаар комсомолой хүдэлмэридэ зарим хүнүүдые олондо мэдээсэн дэбжүүлхэ гэжэ хэлсэгдэһэн байна.

Комсомолдо гэшүүдые абалга эрид доошолоо. Илангаяа Захааминай, Яруунын, Түнхэнэй, Хориин, Кабанскын районуудта комсомолдо гэшүүд тон үсөөнөөр абтана. Жэшээлхэдэ, Яруунын районой Гүндын ба Озерпын дунда һургуулинуудта һүүлэй хоёр жэлэй туршада ВЛКСМ-эй гэшүүдээр нэгэшье хүн абтаагүй. Комсомолой эхин организацинуудта ехэ эрхэ үгэһэнэй һүүлээр иимэ ушарнууд тохёолдобо. ВЛКСМ-эй гэшүүн болохо дурагүй залуушуулай тоо олошорсо. Иимэ байдалые дабахын тулада комсомолой обком зарим хэмжээнүүдые абана.

ВЛКСМ-эй XXI съезд дүтэлжэ байна. Тэндэ ВЛКСМ-эй Устав, Программа шэнээр баталагдан абтаха байна. Ушар иимэһээ республикын залуушуул ВЛКСМ-эй шэнэ байгуулалта тухай областной комитедэй гэшүүдэй һанамжа мэдэхэ ёһотой. «Буряадай залуушуул» газетын хуудаһанууд дээрэ эдэ асуудалнууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Мүн комсомолой суглаанууд, районно конференцинүүд дээрэ баһал зүбшэгдөө гээшэ. «Комсомол манда юу үгэнэб?» гэһэн асуудалда харюусахые олон залуу зон оролдожо, элдэб һонирхолтой дурадхалнуудые оруулһан, үгэ буляалдаа эмхидхэһэн байна. Тобшолон хэлэхэдэ, диилэнхи залуу үетэнэй һанамжаар комсомол хадаа һайн дуранай, бэеэ даанхай ниитэ-политическэ эмхи байха ёһотой.

Тэрэнэй гол ёһо гуримууд ВЛКСМ-эй Уставаар хараалагданхай. Гэбэшье зарим тэды хубилалтанууд орохо байна. Энэ Устав соохи хараа зорилгонуудаараа, һанал бодолсоороо адли эхин организацинуудые эмхидхэхэ арга боломжо хараалагдаха ёһотой. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүтэлбэрилхы органуудые байгуулха аргатай байха. Тиихэдэ районно, городской, областной организациин бүридэлдэ байха зэргэтэй. Иимэ дурадхалнууд комсомолой Железнодорожно районно, Гусиноозёрскын, Улаан-Үдын городской конференцинүүд дээрэ хэлэгдээ.

Өөрынгөө дураар Союзай бүридэлһөө гараха арга боломжо комсомолшуудта үгэхэ асуудал Устав соо оруулха гээд авиационно заводой комсомолшууд дурадхаа. Пионернүүдэй организацинуудтай комсомол харилсаагаа улам бэхижүүлхэ, тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Комсомолой үзэл сурталай хүдэлмэри мүнөөнэй үгэ буляалдаанай гол удхань болонхой. Шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэхэдэ, энэ хүдэлмэри хүнгэн бэшэ. Энэ хүдэлмэриин һуладаһанһаа боложо, комсомолой бүхы ажал ябуулга муудаа. Политическэ системын хубилагдажа, комсомолой шэнэ шатада гарахадань, тэрэнэй үзэл сурталай хүдэлмэри эрилтэнүүдтэнь харюусаха ёһотой.

Урдань тус хүдэлмэри гол түлэб нэгэл үзэл бодол хүн бүхэнэй ухаан бодолдо нэбтэрүүлхэ, «дээрэһээ» үгтэһэн захиралта заатагүй дүүргэхэ арга болодог байгаа.

Энээнэй орондо залуушуултай үнэн сэхээр хөөрэлдэхэ, тэдэнэй һанал бодол хараада абаха, комсомолой хараа шэглэл, обществодо, хүнүүдэй ухаан бодолдо мүнөө боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые зүбөөр ойлгуулха, тэрээндэ залуушуулые элсүүлхэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой. Комсомолой пропагандын, тэрэнэй үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол удха энэл болохо байна.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдэй нэгэн болохо политическэ һуралсал мүнөө ехээр шүүмжэлэгдэнэ. Политическэ һуралсалда залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар элдэб онол арганууд хэрэглэгдэнэ. Мүнөө үгэ буляалдаата олон асуудалнууд элирэнхэй. Диспут, политбой гэхэ мэтэ һуралсал үнгэргэлтын гол арганууд болоод байна. Политическэ һуралсалай эдэбхитэй аргануудые бэдэрхэ тусхай бүлэг багшанарай институдай научна коммунизмын кафедрын дэргэдэ байгуулагдаад, һайнаар хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэй туһаламжаар «Контакт» гэһэн телевизионно политклубай, городской үгэ буляалдаанай клубай заседанинууд үнгэргэгдөө. Гадна политклубуудые эмхидхэгшэдтэ туһалха методическа заабаринууд бэлдэгдэнхэй. ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомдо эрхим һайнаар ажалладаг политклубуудай дүй дүршэл тарааха методическа түб байгуулагданхай. Авиационно, судна бүтээлгын заводуудай комсомолой организацинууд хүдэлмэриин шэнэ онол аргануудые эдэбхитэйгээр бэдэрнэ.

ВЛКСМ-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой эмхидхэһэн политклуб һайнаар хүдэлнэ. Эндэ районой залуушуулай һанаа зоб боохон асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд болоно. Комсомолой эдэбхитэд районой залуушуултай саг үргэлжэ уулзажа байдаг. Эндэхи районно конференци дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор политклубай гэшүүд районой залуушуулай бүхы хэрэгүүдые хүтэлбэрилжэ, ёһотойл удамаршад болонхой.

Һургуулиин политклубуудые байгуулха хүдэлөөн үргэдэнэ. Пионернүүдэй байшангай, республиканска хүүгэдэй библиотекын дэргэдэ һурагшадай иимэ клубууд байгуулагдаад, ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Диспут болон үгэ буляалдаануудта багшанар, студентнэр олоороо хабаадана. Ушар иимэһээ политклубууд элдэб залуушуулые нэгэдүүлжэ, мүнөө үедэ политическэ һуралсалай эгээл аша үрэ ехэтэй онол арга болонхой.

Һүүлэй үедэ пропагандистнуудай бүридэл нилээд хубилаа. Һайн бэлэдхэлтэй залуу пропагандистнар олон болоо. Бүхы пропагандистнарай 2/3 хубинь гурбанһаа олон жэлдэ хүдэлнэ. Комсомолой һуралсалай асуудалнууд ВЛКСМ-эй обкомой, райкомуудай бюронуудай заседанинууд дээрэ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта мүнөө үедэ комсомолой политическэ һуралсал ехээр шүүмжэлэгдэнэ гээд дахин дабтан хэлэе. ВЛКСМ-эй обкомой шалгаһанай ёһоор, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй районуудай комсомолшуудай 84 процентдэнь теоретическэ асуудалнууд муугаар ойлгуулагдана гэжэ гэршэлээ. Энэ һуралсал огто үгы хэхэ дурадхалнууд ороно. Тиимэһээ ВЛКСМ-эй обкомой үзэл сурталай таһаг эдэ бүгэдые һайнаар бодожо үзэхэ, бусад ондоо онол аргануудые бэдэрхэ ёһотой.

Пропагандистска [illegible] хүдэлмэриие һайжаруулхын тула материально-техническэ [illegible] үндэһэ һүури һайжаруулха [illegible] хэрэгтэй. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, элдэб хэшээл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэ хэрэгтэй техническэ хэрэгсэлнүүд дуталдана. Республикын комсомолой организацинуудта һүүлэй хоёр жэл соо 24 видеомагнитофон үгтөө. Энэ тон үсөөн.

Тэрэшээлэн энэ хэрэгтэ «Молодежь Бурятии» газетэ, залуушуулда зорюулагдаһан радио-дамжуулганууд ехэ нүлөө үзүүлнэ. Тус газетын тираж жэлһээ жэлдэ ургана. Залуушуулда зорюулагдаһан теле-дамжуулганууд һонирхолтой болоо. Газетэ тушаа элдэб олон шүүмжэлэл ородог, үгэ буляалдааншье болодог байна. Мүнөө буряад хэлэн дээрэ гарадаг «Буряадай залуушуул» газетые дубляж бэшэ болгожо, недели соо нэгэ удаа гарадаг бэеэ даанхай газетэ болгохо асуудал табигданхай.

Мүнөөнэй үе саг патриотическа, интернациональна хүмүүжүүлгын асуудалнуудта шэнээр хандаха эрилтэнүүдые табина. Энэ талаар ВЛКСМ-эй обком бага бэшэ хүдэлмэри эхилжэ байнхай. Эдэ асуудалнуудаар түхэрээн стол, районуудта, һуралсалай эмхинүүдтэ тусхай семинар үнгэргэгдөө. Манай республикын делегаци Хойто зүгэй арадуудай Бүхэроссиин фестивальда хабаадаа. Оронойнай бусад городуудта һуража байдаг студентнүүдтэй холбоо барисаан бэхижэнэ. Интернациональна хүмүүжүүлгэ бүри һайжаруулха хэрэгтэй. Манай республикада хари гүрэнүүдэй — Афганистанай, Лаосой, Вьетнамай, Монголой студентнэр һурадаг. Усть-Ордын, Агын автономито округуудай залуушуултай холбоогоо һайжаруулха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ ВЛКСМ-эй обкомдо интернациональна хүмүүжүүлгын сектор нээхэ эрилтэ табина.

Тоосоото үе соо комсомолой комитедүүд соёлой хүдэлмэри ябуулха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой. Уран һайханай бүлгэмүүд элдэб наада, концерт харуулна, элдэб конкурснууд үнгэргэгдэнэ. Гэбэшье уран һайханай бүлгэмүүдтэ саг үргэлжэ хабаададаг залуушуул үсөөн. Фольклорно коллективүүдэй, арадуудай хатарай ансамбльнуудай тоо һүүлэй үедэ урганагүй. Уран һайханай бүлгэмүүдтэ залуу хүдэлмэришэд үгы шахуу. Залуушуулые соёлой хүдэлмэридэ хабаадуулхын тула республикын районуудта залуушуулай соёлой болон искусствын үдэрнүүдые үнгэргэдэг болоо һаа, һайн байгаа.

Республика соомнай элдэб залуушуулай эмхинүүд бии боложо байнхай. Һайн дуранай эмхинүүд тухай Хуулиин хүсэндөө ороходо, ВЛКСМ-эй олон

ЭЛИДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

А. ЗАДЕВАЛОВ, ВЛКСМ-эй Баунтын райкомой нэгэдэхи секретарь:

— Комсомолой хүдэлмэри хубилган шэнэдхэхэ талаар юумэн удаанаар, нобшоор хэгдэнэ. ВЛКСМ-эй аппарат юрын гэшүүн хоёрой хоорондохи зай улам ехэ болоно. Комсомолой хүдэлмэри мүнөө сагай эрилтэдэ хүргэхэ талаар ВЛКСМ-эй обкомойшье ябуулдаг хүдэлмэри гүнзэгы бэшэ. Энэ хүдэлмэриин газаа талыень лэ хубилгаха һанаатай. Мүнөө үедэ сүлөөлэгдэһэн комсомолой секретарьнарай хүдэлдэг эмхинүүдтэ комсомолой хүдэлмэри зарим тэды ябуулагдана. Харин үгы газарта юуншье хэгдэнэгүй. Мүнөө ажахынуудай комсомолой комитедүүдэй секретарьнарые сүлөөлэгдэмэл бэшэ болгохо асуудал табигдажа байна. Энэмнай юун гээшэб? Хүдөөгэй залуушуултай хэн хүдэлмэри ябуулха болоноб?

Мүнөө үедэ бидэ райкомой секретарьнар хаанаһаа мүнгэ олохо ёһотойб гэһэн бодолдо ходо абтанабди. Хэзээ гансал өөһэдынгөө сэхэ уялга дүүргэдэг болохо гээшэбибди?

Манай Джилиндын совхоздо залуу мэргэжэлтэдэй отряд эмхидхэжэ туршаха гэһэн үүсхэл ВЛКСМ-эй обком гаргаа бэлэй. Иимэ отряд байгуулагдаа. Теэд жэл болоогүй байхада, тэрээн тухай мартажархёобди.

ВЛКСМ-эй обкомой секретарьнар, хүдэлмэрилэгшэд районуудаар үсөөн ябана. Райондо болоһон тоосоото һунгалтын суглаануудта тэдэнэр огто хабаадаагүй. Обкомой кадрнуудай асуудалаар ябуулдаг хүдэлмэри һайжаруулхаар болонхой. Эдэ бүгэдэ тухай бодожо үзэхэ саг ерээ.

А. ВАСИЛЬЕВ, Зүүн Сибириин технологическа институдай ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь:

— Конференцидэ бэлэдхэлэй үедэ тэндэ ямар асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха тухай хэлсэгдэһэн, обкомой байгуулалта тухайшье дурадхалнууд ороһон байна. Минии һанахада, обкомой таһагуудай дүүргэхэ уялга, үүргэ тодорхойлхо саг ерээ. Студентнэрэй таһаг хэрэгтэй гү? Иимэ таһаг ВЛКСМ-эй горкомдо байбал дээрэ. Үзэл сурталай таһагай бэелүүлхэ зорилго һайнаар хаража үзэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ мүнөө экономическа хүгжэлтын шэнэ таһаг бии болгогдоо. Үнэн дээрээ тэрэ финансова-ажахын таһагай хүдэлмэри дабтана гэжэ һананаб.

Комсомол ниитэ-политическэ организаци мүн. Тиимэһээ гэшүүдээ үзэл бодолоороо нэгэдүүлхэ уялгатай. Тиимэһээ мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ харюусама программа хэрэгтэй. Энэ программа соо 10—15 жэлэй зорилгонууд хараалагдаха байна. Тиихэдэ юунэй түлөө тэмсэжэ, ямар үрэ дүн түйлаха байһанаа, комсомол залуушуулда эли тодоор харуулха зэргэтэй. Мүнөө үедэ комсомолой организацинууд гол анхаралаа мүнгэ олохо асуудалда хандуулдаг болоод байна. Залуушуулай дунда политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Би областной комитедэй бюро болон таһагуудые даагшанарые энэ конференци дээрэ сэхэ, нээмэл гуримаар дуугаа үгэлгөөр һунгахые дурадханаб.

О. ФИЛИППОВ, ВЛКСМ-эй Ивалгын райкомой нэгэдэхи секретарь:

— Би эндэ кадрнуудай асуудал тухай тогтохо һанаатайб. Нэн түрүүн комсомолой эхин организацинуудые толгойлжо байһан хүнүүд тухай бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Эдэмнай сүлөөлэгдэһэн тушаалтай бэшэ. Гол ажалайнгаа хажуугаар комсомолой даабари дүүргэдэг юм. Тиигээдшье тэдэнэй олонхинь дүршэл муутай, яагаад энэ уялгаһаа мултархам ааб гэжэ бодожо ябадаг зон. Юундэ бидэ тэдэниие һургажа, хүдэлгэжэ шаданагүй гээшэбибди? Үнэн дээрээ эдэнэртэ гол анхарал хандуулха ёһотой байнабди. Эндэһээл ургажа, комсомолой хүтэлбэрилхы кадрнууд гарана ха юм. Областной комитедһээ эхилээд, райкомууд хүрэтэр энэ асуудал ехэ муугаар шиидхэгдэнэ.

Алмалта хэһэнэй ашаар комсомолой райкомой хүдэлмэрилэгшэдэй салин нэмэхэ тухай хэлэгдэнэ. Хайшан гэжэ алмалта хэхэб? Колхоз, совхозуудай секретарьнарые сүлөөлэгдэмэл бэшэ болгоогүй һаа, хэхын аргагүй. Теэд тиигэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, хүдөөгэй залуушуул гол түлэб эдэл ажахынуудта хүдэлнэ.

Үшөө гэхэдэ, Россин комсомолой эмхи бии болгохо дурадхал дэмжэнэб. Эмхидхэлэй съездэдэ республикаһаа делегадуудые һунгахадаа, одоол эрхимэй эрхимүүдые һунгаха хэрэгтэй.

А. ВАРФОЛОМЕЕВ, ВЛКСМ-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь:

— Областной комитедэй хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй. Бодоод үзэхэдэ, секретарьнаршье хүдэлмэриеэ хубилгаагүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Андрей Волков гол түлэб политическэ хүдэлмэри бэе дээрээ даажа абаад, обкомой хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Обкомой аппарат райкомуудай хүдэлмэридэ туһалнагүй. Гүнзэгыгөөр тэрэниие шэнжэлдэгшьегүй байха юм. Эндэһээ хонходоходоо, гансал нэгэдэхи секретарьта хонхододог байна. Тиимэһээ таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд газаа тээ үлэшэнэ. Бүхы юумэ нэгэдэхи секретарьнарта ашаха гээшэ тон буруу.

Манай залуушуулай газетэ тухай хэдэн үгэ хэлэхэдэ, газетын хуудаһанууд дээрэ һонирхолтой материалнууд гарадаг болонхой. Шухалань гэхэдэ, шүүмжэлэл ехээр хэгдэнэ. Газетэ бүхы юумэндэ өөрынгөө сэгнэлтэ үгэхэ прокуророй үүргэ бэедээ даажа абаа хаш. Зарим ушарта юумэ үнэн сэхээр харуулжа шаданагүй. Шүүмжэлэл хэрэгтэй, гэбэшье тэрэ үнэн сэхэ, бодото баримтануудһаа үндэһэтэй байха ёһотой.

Э. СОРОКОВИКОВ, интернационалист-сэрэгшэдэй Улаан-Үдын городской соведэй гэшүүн:

— Манай соведэй гол зорилго гэхэдэ, сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ болоно. Мүнөө Улаан-Үдэдэ манай оролдолгоор 23 иимэ клуб бии болгогдонхой. Эдэ клубуудай хүдэлмэри эмхидхэхэһээ гадна Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатарай үхэлөөр унаһан хүнүүдэй нэрэ мүнхэлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди. Мемориальна доскануудые үлгэнэбди. Интернациональна уялгаяа дүүргэжэ, Афганистанда манай республикын 22 хүбүүн ами наһаяа үгэһэн байна. Эдэ нүхэдөө мүнхэлхын тула бидэ тэдэндэ зорюулһан хүшөө бодхоохо гэжэ шиидээд, ябуулга хэжэ байнхайбди. Энээндэ ехэ мүнгэн хэрэгтэй. Тиимэһээ комсомолой организацинуудта туһалхыень гүйжа хандаһан байгаабди. Хоёр жэл соо 12 мянган түхэриг ороо. Энэ тон бага. Илангаяа хүдөөгэй комсомолой эмхинүүдһээ мүнгэн багаар ороно. Үнэн дээрээ энэмнай комсомолой ябуулха хүдэлмэри ха юм. Өөрынгөө дураар бэшэ, харин албанайнгаа тангариг дүүргэжэ, энэ байлдаанда унаһан хүбүүд зэмэгүй. Иимэ юумэнэй болоогүй һаа, тэдэнэр мүнөө танай дунда амар мэндэ, жаргалаа эдлэжэ ябаха байгаа ха юм. Таанад лэ тэдэнэй нэрэ мүнхэлхэ ёһотойт.

М. БОЛОТОВА, «Комсомолец Бурятии» отрядай командир:

— БАМ саг үргэлжын ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэнь манай областной комитет тэрээндэ анхаралаа һуларуулаа. Северобайкальск хотодо обкомой хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ ошожо байдаг. Харин Муйскын районой бии болгогдоһоор нэгэшье хүн ошоогүй. ВЛКСМ-эй райкомшье байгуулхада, обкомой түлөөлэгшэд байгаагүй. Манай райком нэгэ гэр соо багахан таһалга эзэлнэ. Тэрэнэй түлөө ехэ мүнгэ түлэнэ. Манай отряд хүдэлһэн зандаа. Энэ жэлдэ 10 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэнь. Энээндэ туһалхыень областной комитедые гүйнаб.

Конференциин зал соо. Д. АЛТАЕВАЙ фото.

Ю. НАМСАРАЕВ, Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон:

— Манай хонишод мүнөө ажалай шэнэ гуримда орожо байна. Бидэшье бүхы юумэндээ эзэн болохо гэжэ арендын гуримда орожо байнабди. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээ өөһэдөө бэлдэжэ шадаагүйбди. Техникэ үгы. Отараһаа гадуур үшөө 20 эрэ хүрьгануудые абажа, шахаһан байнабди. Бага гаргашатайгаар шахажа, тус бүриинь 433 килограммда хүргэжэ тушаагаабди. Малшадта комсомолой обком туһалха ёһотой. Урзанда залуу хонишодые суглуулжа, суута хонишон Б.-Н. Б. Сундуевай дүй дүршэлтэй танилсуулаа һэн. Харин удаань энэ һайн хэрэг мартагдаа. Манай Зэдэдэшье бэрхэ хонишод бии, тэдэнэй дүршэлые олоной хэрэг болгоо һаа яахаб?

А. МАСЛОВ, Сэлэнгын ЦКК-гай түймэрэй аюулһаа хамгаалха частиин начальнигай орлогшо:

— Мүнөө комсомолой хүдэлмэри элдэб заабаринуудаар таһа орёолгуулшанхай. Иимэ байдалые дары хубилгаха хэрэгтэй гэжэ һананаб. ВЛКСМ-эй гэшүүнэй түлбэри удаан саг соо түлөөгүй байһанаа өөрынгөө һайн дураар комсомолой комитедтэ ерэжэ, комсомолтой хахасахагүй байһан тухайгаа мэдүүлһэн хүнүүдтэй хүдэлжэ шадаха хэрэгтэй. Анхан алдуу хэһэн иимэрхүү байдалтай хүнүүдые бэе тээшээ татаха ёһотойбди гэжэ бодомжолноб. Харин ВЛКСМ-эй гэшүүнһээ гараха дуратай хүнүүдые бидэ юундэ хүсөөрөө барижа байха зонбибди? Тэдэ өөһэдынгөө эхин эмхиин зүбшөөл абаад, манай зэргэһээ гараг лэ. Хэрбээ иигэжэ хүсөөрөө барижа байхадамнай, манай нэрэ хүндэ урганагүйл. Гадна СССР-эй Конституциин 7-дохи статья тухай бодомжолжо үзэхэ зэргэтэйбди. Комсомол хадаа орон соомнай ори ганса бэшэ, харин бата бэхи эмхи байха ёһотой.

А. ЕЛГИН, ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь:

— Комсомол залуушуулда юундэ хэрэгтэйб? Энээн тухай мүнөө үргэн ехэ хөөрэлдөөн боложо байна. Минии һанахада, политическэ ба үзэл сурталай талаар бэеэ даанги байдалтай болоогүй һаа, манай эмхи саашадаа хүгжэхэ аргагүйл ха. Тиимэһээ хэдэн дурадхалнуудые оруулнаб.

Элдэб түхэлэй формальна ба неформальна эмхинүүдтэ өөһэдынгөө хандасые хубилгаха зэргэтэйбди. Тиимэ эмхинүүдтэй комсомолой мүрысэн хүдэлбэл, али алимнайшье хүгжэхэ, баяжаха жэшээтэй бшуу. Гадна залуушуул бидэнэй иимэ мүрысөө хараад, ямар эмхидэ орохо тухайгаа өөһэдөө тодорхойлхо аргатай болохо байна.

Кадрнууд тухай. Харюусалгата хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэхэеэ байһан кадрнууд тухай олондо мэдээсэжэ байха шухала. Тиигээгүйдэмнай заримашуул «аппарадай наадан» болоно гэжэ бидэниие муушална.

Би өөрөө барилгашанби. Тиимэһээ шүүмжэлэл юун гээшэб гэжэ мэдэнэб. «Буряадай залуушуул» газетэ тухай хэлэбэл, уншасатай, һонин газетэ болоо гэжэ сэгнэмээр. Эндэ редактор Дружининай аша габьяа ехэ. Зүгөөр статьянуудынь үшөө гүнзэгы удхатай болог гээд хүсэнэб.

Комсомолой финансова ба ажахын ажал ябуулга тухай. Иимэ ажал ябуулга хэрэгтэй. Мүнөөнэй сагта ямаршье эмхи өөһэдтөө мүнгэ олохо ябуулгануудые хэнэ. Гадна өөһэдынгөө политическэ хүсэлэл эрмэлзэлые бидэ материальна талааршье хамгаалха ёһотой болоно бшуубди.

Сэрэгшэд - интернационалистнууд тухай. Афганистанда наһа бараһан сэрэгшэдэйнгээ дурасхаал мүнхэлхын тула мүнгэн хэрэгтэй гэлсэнэбди. Һаяын үдэрнүүдтэ республиканска субботник эмхидхээд, олоһон мүнгэеэ хүшөө барилгын жасада оруулаябди.

И. ПРОТОПОПОВА, Хяагтын районой комсомолой организациһаа делегат:

— Комсомол хадаа политическэ эмхи мүн. Тиимэһээ Соведүүдээр дамжуулан, өөһэдынгөө зорилгонуудые бэелүүлхэ аргатайбди. Зүгөөр энэ аргамнай даншье һаа һулаар хэрэглэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадуудаар комсомолой зүгһөө үсөөн гэшүүднай дэбжүүлэгдээ. Энэ манай ехэл алдуу гэжэ һананаб. Зүгөөр өөһэд тухайгаа хөөрэбэл, иимэ байна.

Хяагтын горсоведтэ арадай депутадай 40 мандат бии. Эдэ мандадуудта хүртэхын тула Хяагтын залуушуул 25 түлөөлэгшэеэ арадай депутадта кандидадуудаар дэбжүүлээ. Тиимэһээ хахадыньшье илаха бэйха гэжэ лаб этигэнэб.

Өөрөө багша хүм. Тиимэһээ һургуулинуудта захиран-албадалгын түхэл мааг орхигдохогүй хэбэртэй гэжэ ажаглааб. Һургуулиин реформо гээшэ анхан табиһан зорилгонуудтаа яашье хүрэнэгүй.

Е. КОЗУЛИН, Буряадай АССР-эй инвалидуудай бүлгэмэй комсомолой организациин түлөөлэгшэ:

— Манай бүлгэмэй эмхидхэгдэһэнһээ хойшо жэлһээ үлүү саг үнгэрбэ. Тиимэшье һаа, мүнөө болотор эмхидхэлэймнай хүдэлмэри үргэлжэлһөөр гэжэ хэлэхэ байнаб. Республикымнай правительство мандаа ямаршье туһа хүргэнэгүй. Харин энэ конференциин тогтоолой проект соо бидэнэр тухай үгэ оруулһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб.

Бидэ комсомолой конференцидэ өөһэдынгөө талаһаа хэдэн дурадхал оруулхамнай. Жэшээлхэдэ, бидэ комсомолтой суг кооператив эмхидхэхэ аргатайбди. Үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха тиимэ кооперативай хахадынь инвалидуудһаа, бусадынь элүүр хүнүүдһээ бүридэһэн байг лэ. Үгышье һаа, инвалидуудай хүдэлхэ туршалгын завод барилсажа үгыт. Тэрэ заводто инвалидууд өөһэдтөө хэрэгтэй коляскануудые үйлэдбэрилхэһөө гадна спортивна элдэб хэрэгсэлнүүдые гаргаха һэн. Техническэ талаар зохёохы ажалтай залуушуулай түб энэ дурадхалыемнай дэмжэхэ гээшэ гү?

А. КАЛАШНИКОВ, Холбоолжоной уурхайн комсомолой комитедэй секретарь:

— Гусиноозёрскын ГРЭС-эй табадахи энергоблогой барилга комсомолой габшагай барилга гэжэ нэрлэгдэнхэй. Үнэн дээрээ тэндэ комсомолшууд тон үсөөн. Олонхинь тэрьедэшэнхэй. ВЛКСМ-эй обком ёһын тэдыдэ отряд эмхидхэжэ эльгээжэрхёод, тэрээн тухайгаа огто мартажархинхай. Тиимэһээ залуушуулай хүсэл эрмэлзэлнүүдые, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хамгаалха гол үүргэеэ дүүргэнэгүй.

Залуушуулай гэр байрын комплекснуудые эмхидхэхэ хэрэгтэ баһал ямаршье туһа хүргэнэгүй. Бидэ мүнгэ, хүнүүдые эринэ бэшэбди. МЖК гэдэг хүдэлөөе ниитэ нэгэн шэглэлтэйгээр залан хүтэлэг лэ гэжэ дурадханаб.

Комсомол хадаа политическэ ёһотой эмхи болобол, залуушуулда хэрэгтэй. Бидэ политическэ хараа бодолоороо нэгэдэһэн байха ёһотойбди гэжэ һананаб. Тингэхэ зуураа комсомол соогоо хүдэлмэришэн залуушуулай болон тараашадай холбоо байгуулхада болохо бэшэ гү?

Урид хэлэһэн хүнүүд ВЛКСМ-эй обкомой хүдэлмэриие «хангалтатай» гээд сэгнэнэ. Би дээрэ дурдаһан элдэб дутагдал-

Арадай кандидадууд

НАЙДАҺАН ХҮМНАЙ ЭНЭЛ ДАА

hайн дураараа нииитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоhон намтартай. Класс соогоо политинформаци үнгэргэжэ, субботник, воскресникүүдые эмхидхэхэ ажал ябуулха үүргэтэй байгаа. Тоорын дунда hургуули 1970 ондо дүүргэhээр, залуу хүбүүн түрэл колхозойнгоо Шулуутын отделенидэ мал ажал дээрэ хүдэлбэ. Жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлхэдөө, залуушье hаа, дүй дүршэлтэй малшан байhанаа харуулжа шадаа hэн. Нютагайнь зон Валерын хүдэлжэ байхые харахадаа, нютаг соомнай үшөө нэгэ залуу бэрхэ ажалшан тодорбо гэлсэгшэ hэн.

Тиигэжэ байтараа, сэрэгэй албанда мордоо hэн. Сэрэгшэн Валерий Холбоевые хүдөөгэй ажал татаад лэ байгаа. Армиhаа бусажа ерэhээр, тэрэ Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй ветеринарна отделенидэ hурахаяа ороо. Залуу хүнэй мэргэжэлээ шэлэжэ байха үедэ хажуудань нэгэ ухаатай сэсэн хүн байгаа hаа, hайн агшэ. Валерын иимэ хүниинь, базбайнь, Содном Сундуевич, болоо. Содном Сундуевич бүхы наhаараа хүдөө ажахыда хүдэлhэн хүн. Найман хүүгэдэй эсэгэ бүхы наhаараа үнэн сэхэ ажалай сагаан хэшэг нөөсэлжэ, ерээдүйн залуу үетэндэ ёhотой жэшээ болоно.

Хүдөө ажахынгаа техникумые Валерий амжалтатайгаар дүүргэжэ, ветеринар мэргэжэлтэнэй үнэмшэлгэ абаад, нютагаа бусаа hэн. Тиигээд түрэл колхоздоо ветеринараар шье, зоотехнигээр шье хүдэлөө.

1982 он hэн. Тэрэ үедэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Намарзаанай hү hаалиин фермын ажал тон урагшагүйгөөр ябажа байгаа. Колхозой болон отделениин хүтэлбэрилэгшэд фермые даагшые үни удаан бэдэржэ, эсэсэй эсэстэ Валериие табиха гэжэ шиидээ бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо нүхэр Холбоев фермые даагшаар мүнөө болотор ажаллажа ябана. Мүн тэрэл жэлдэ КПСС-эй гэшүүндэ абтаhан юм.

Намарзаанай hү hаалиин фермын байра хуушаршанхай hэн. Эндэ хамсыгаа шамаад, ехэ hүнэй түлөө тэмсэхын тула нэн түрүүн барилга, заhабарилгын ехэхэн ажал үнгэргэхэ, hаалишад болон малшадай ажабайдал hайжаруулха, hайн үүлтэрэй үнеэдые бэлдэхэ хэрэгтэй байгаа. Залуу нүхэр эдэ бүгэдэдэ анхаралаа ехээр хандуулаа. Нииитын адууhа малда үгтэхэ тэжээлэй рационhоо эхилээд, хашаа хорёо заhабарилха, hургаар бэлдэхэ хүрэтэр тэрэнэй ехэ ажал хээ hэн.

Залуу нүхэр ямаршье хүшэр хүндэhөө айгаагүй. Өөрынгөө хэрэгэй зүб байhанда батаар найдаад лэ ябаа. Хэды сүлөө забдагүйшье hаа, коммунист Валерий Ринчинович Холбоев ажалдаа хэрэгтэй элдэбын номуудые шудалжа, мэргэжэлээрээ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлдэг hэн. Фермынгээ hаалишан, малшан бүхэнэй ухаан бодолой байдал, абари зан hайнаар мэдэдэг.

Намарзаанай hү hаалиин фермэдэ хүдэлжэ байhан дүй дүршэлтэй hаалишад наhанайнгаа амаралтада гаража, тэдэнэй орондо залуушуул ерэнэ. Тэдэнэр үнеэн бүриhөө дундажаар 3000 килограммhаа дээшэ hү hаана. hаалишан С. Г. Халудорова, Х. Д. Тангаева, Х. Ш. Танхаева гэгшэдые халажа ерэhэн эдиршүүл Л. В. Халудорова, Б. Р. Янданов болон бусад фермынгээ нэрэ хүндые дээрэ үргэн, ажаллана. Мүнөө жэлдэ «Улаан Шулуута» кооперативай Намарзаанай hү hаалиин фермэhээ 5 гурбан мянгатан гараба.

«Харин фермээрээ үнеэн бүриhөө 2843 килограмм hү hаажа, районой социалис мүрысөөндэ илажа гараа. Залуу hаалишан Лыгжима Халудорова үнеэн бүриhөө 3826 килограмм hү hаажа, дүрбэн мянганай хилэдэ дүтэлбэ. В. Р. Холбоевой хүтэлбэрилдэг фермын коллективэй ажалай дүнгүүдые харахада, жэлhээ жэлдэ дээшэлhэн байна. 1987 ондо фермэ 5116 центнер, 1988 ондо 5206, 1989 ондо 5460 центнер hү үйлэдбэрилөө.

— Байгша ондо манай фермэ коллективээрээ үнеэн бүриhөө 3000 килограмм hү hааха аргатай. 4—5 hаалишаднай үнеэн бүриhөө 4 мянган килограмм hү hааха гээд хараална. Эдэ бүгэдымнай амжалта дороо үндэhэтэй юм. Эдеэ хоолой программа бэелүүлхын тула бидэ колхозоороо, кооперативаараа оролдонобди. Гурбан жэлэй саада тээ үнеэдээ шэнэ байрада оруулаанхайбди. Мүнөө тугалнуудай шэнэ байра баригдана. hаалишадай ажал хүнгэдхэхын тула наг шэбхэ гаргаха оньhожоруулагдамал түхеэрэлгэ хэгдэнхэй. Мүн үнеэдээ оньhожоруулагдамал аргаар hааха түхеэрэлгэ тодхохо гээд бодомжолнобди. Фермымнай дэргэдэ «Малшадай байшан» бии. Фермэдээ hүнэй таhалгатай болохобди. Хэхэ, бүтээхэ ажал тон ехэ. Бидэ фермээрээ бага бэшэ мүнгэ олообди. Тэрэ мүнгөөрөө эдэ бүтэдэ юумэ бүтээхэмнай,— гэжэ фермые даагша хэлэнэ,

— Валерий Ринчинович хадал залуу хүн. Залуушье hаа, унтаршагүй залитай, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, олоной түлөө оролдожо ябадаг юм. Энэ залуу нүхэртэй хүдэлхэдэ, ажал урагшатайгаар бүтэдэг. Тэрэ хажуу талаhаа туhа хүлеэжэ байдаггүй, өөрынгөө хүсэ шадал, дүй дүршэлдэ найдадаг,— гэжэ фермын hаалишан М. Б. Балбанова хөөрөө hэн.

hүүлэй үедэ «Улаан Шулуута» кооператив социально-соёлой объектнүүдые олоор барижа байнхай. Нютагай зондо шэнэ магазин бэлэглэгдээ. Нютагай үйлсэ, харгынууд заhабарилагдажа байнхай. Мүн багахан стадион баригдаа. Тус стадион байн байтараа амаралтын парк болгогдохо. Афганистанда унаhан нютагай хоёр хүбүүдтэ хүшөө бодхоогдонхой. Эдэ бүгэдын барилганууд Валерий Ринчиновичэй хабаадалгатайгаар баригдажа, ашаглалгада үгтэhэн байха юм.

Ажал хэрэгээрээ арад зонойнгоо этигэл найдабарида хүртэhэн Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат В. Р. Холбоев арадай депутат болобол, хэнhээшье дутахагүй байха.

Ж. ЮБУХАЕВ.

Ажалшадые хангалгада-үргэн харгы

ЭД БАРААНАЙ ЭЛБЭГ БЭШЭШЬЕ ҺАА...

Зониие эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангалга манай социальна политикын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь юм. Ороной экономикын хүгжэлтэ олонхи ушарта худалдаа наймаанайнь хэмжээгээр, худалдаанда гарадаг эд бараагаар сэгнэгдэдэг байна ха юм. Ушар тиимэhээ худалдаа наймаае хүдэлмэриин шэнэ гуримда оруулха, тиигэжэ өөhэдыгөө өөhэдынгөө мүнгөөр хангаха ябадалда эдэбхи үүсхэл гаргаха, эд бараа зондо худалдажа шадаха гэшэмнай мүнөө үедэ шухала эрилтэнүүдэй нэгэн болоно. Бидэнэр мүнөө сагай эдэ эрилтэнүүдтэй тааралдуулан, зондо эд бараа ехээр худалдаха гэжэ оролдонобди.

Манай «Культбытхозтовары» нэгэдэл ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороhоор 3 жэл болобо. Нэгэдэлдэмнай 31 магазин ородог, тэдэнэй 13-ниинь худалдан абагшадай өөhэдөө эд бараа шэлэжэ абаха онол арга хэрэглэнэ. Тиихэдэ автомобильнуудые худалдаха, комиссионно худалдаа наймаа хэдэг хоёр таhагууд бии юм.

1989 ондо 62 миллион түхэригэй эд бараа худалдаха түсэбөө үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 12-то дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 4 миллион үлүүтэй түхэригэй эд бараан зондо худалдагдаа. Эд бараа худалдаха түсэбүүдые дүүргэлгэдэ 81-дэхи магазинай (магазиниие даагша Е. А. Андреева), 50-дахи (магазиниие даагшань Р. В. Багулова), 57-дохи (магазиниие даагша А. Н. Чижикова), 86-дахи (магазиниие даагша Г. М. Зиновьева), 24-дэхи (магазиниие даагша Г. Н. Брянская) магазинуудай коллективүүд хубитаяа ехээр оруулhан байна.

Хүтэлбэрилгын бүхы звенонуудые ажахын тоосоондо оруулха талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байнхай.

1988 оной июлиин 1-hээ нэгэдэлэймнай бүхы магазинууд бригадна подрядай гуримаар, 1989 оной январиин 1-hээ хойшо 4 коллектив арендна подрядай гуримаар хүдэлнэ. Арендна подрядай гуримаар «Мебель» магазинай, амhартануудые ба ажахын хэрэгсэлэй эд бараа худалдадаг хоёр магазинай, «Культтовары» магазинай коллективүүд ажаллана. Эдэ коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа шэнэ онол аргануудые хэрэглэнэ, зониие hайнаар хангаха гэжэ оролдоно.

Худалдаа наймаандаа шэнэ түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, худалдан абагшадта таарамжатай болгохо талаар хэмжээнүүдые абанабди. 33 магазинуудай 8-дань эд бараанай хэбыень харуулжа дурадхадаг болообди. Эд бараа худалдан абагшадай өөhэдөө шэлэн абаха арга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Бидэ урдань мебель зондо абаашахын тула «Трансагентствын» автомашина абадаг байhанаа, мүнөө өөhэдынгөө автомашинаар мебель абаашажа үгэнэбди.

Магазинуудые тусхай шэглэлтэй болгохо, эд бараагаа нэгэ тээнь ехээр гулидхаха гэжэ оролдогдоно. Тиимэhээ тусхай шэглэлтэй. «Өөрөө юумэ хэ», «Ажаhуудалай хэрэгсэлэй приборнууд ба машинанууд», «Спортивна эд бараан», «Часууд» гэхэ мэтын магазинуудые гуримтай hайнаар хүдэлгэхэ зорилго бии. Магазинууд соо ерэгшэдые hайнаар хангаха гэшэмнай шухала гээд тоолодог, энээн тухай ходо хөөрэлдэдэг байнабди.

Манай нэгэдэлдэ зониие бэрхээр хангадаг, бүдүүлиг зан оройдоо гаргадаггүй хүнүүд олон. Совет худалдаа наймаанай отличнигууд Л. М. Казбеева, Г. Л. Резанова, Т. Ц. Сохрекова, Л. Н. Чижикова, Е. М. Андреева болон бусад тэдэнэй дунда оролсоно. 1989 ондо 7-дохи магазиниие даагша В. И. Николаевада «Эрхим hурган хүмүүжүүлэгшэ», мүн тус магазинай залуу наймаалагша Лариса Тихоновада «Эрхим наймаалагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон байна.

Соёлой, ажахын болон ажаhуудалай хэрэгсэлэй эд бараан мүнөө дээрээ элбэг гэхын аргагүй лаб даа. Зүгөөр бидэ бии байhан эд бараагаа худалдан абагшадта зохидоор дурадхажа, ажалдаа түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ, шэнэ гуримаар ажаллаха, складууд ба магазинууд соохи эд бараагаа ямаршье hаадгүйгөөр худалдажа байха гол зорилгоёо үдэр бүри жэншэдгүй бэелүүлхэ ёhотойбди.

И. ТВЕРКО,
Улаан-Үдын «Культбытхозтовары» нэгэдэлэй директорэй туhалагша.

ГЭРЭЛ, ТУЯА БЭЛЭГЛЭГШЭД

УКРАИНЫН ССР. Нюдэнэй үбшэнүүдые аргалалгын болон тканева терапиин Одессын академик В. П. Филатовай нэрэмжэтэ эрдэм-шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэ медигүүд нюдэндэ искусственна хараа хэхэ шэнжэлгэ хэжэ, тэрэнээ бодотоор бэелүүлбэ.

Катаракта, холо харахагүй, глаукомо гэхэ мэтэ дэлгэрэнги үбшэнгүүд ямар шалтагаанаар бии болодог ушарые элирүүлхэ талаар институдта теоретическэ шэнжэлгэнүүд хэгдэдэг байна. Тэдэ шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдээр үбшэнгүүдые элирүүлхэ, эмүүдэй болон хирургическа аргаар шэнэ арганууд олдохо юм.

США-гай, Грециин, Югославиин, ГДР-эй, Польшын болон Болгариин мэргэжэлтэдтэй олон ондоо шэнжэлгэнүүдэй талаар научна харилсаа холбоо институдай эрдэмтэ медигүүд байгуулhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заахан Саша хүбүүн түрэхэhөө hохор байгаа юм. Сашын нюдэндэ искусственна хараа hуулгаhаниинь, Саша мүнөө харадаг болоо. Зүүн гарhаа: Сашын эхэнь — Т. М. Мандзюк, медицинскэ сестра Е. Д. Шаповалова, врач-окулист Л. А. Суходоева, отделениие даагша, медицинскэ эрдэмэй кандидат Сашын нюдэндэ операци хэhэн Н. Ф. Боброва.

ТАСС-ай фотохронико.

...н нютагуудаар

ТҮБ ШЭТЭДЭ ...УЛХАМНАЙ

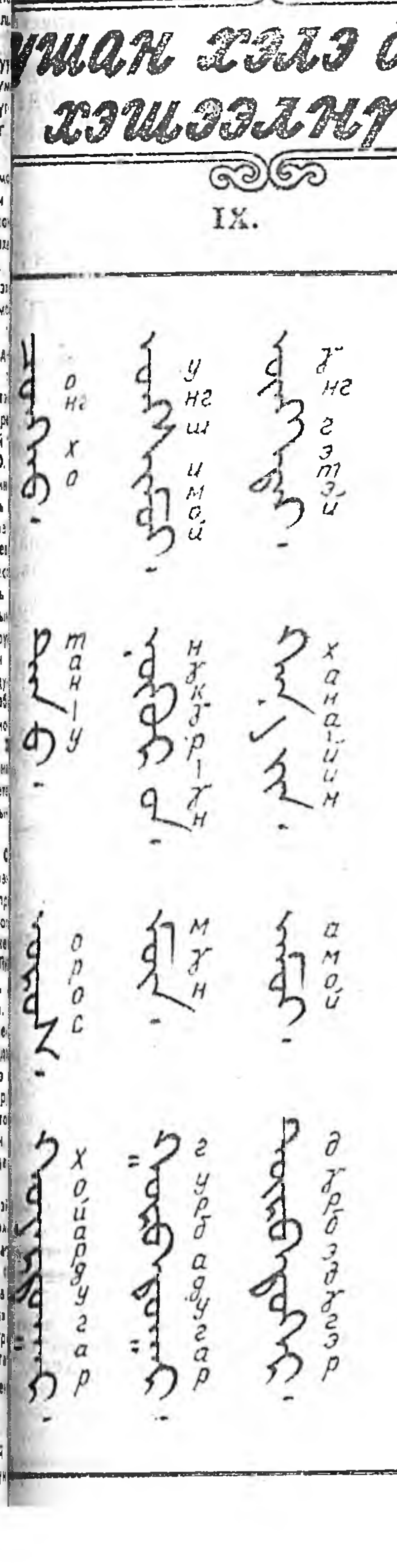
...грофирмын нииитэ гэшүүд ...жал хэрэгээ урмашатай ...ехэтэй болонхой. Хүгжэн- ... ажахын хүтэлбэрилэгшэд ...а ба амарха hайн эрхэ ...эрмэлзэнэ. Жэшээлхэдэ, ... хүсөөр соёлой түб Шэтэ ... шиидхэбэри абаад, үүс- ...үүлхын тула горитойхон ...гражданпроект» институ- ...оллективэй хүдэлмэрилэг- ...аар соёлой түбэй проек- ...» агрофирмэ соносхоhон ... тээхэнэ конкурсын дүн- Шэтын Архитекторнуудай ...и «Архпроект» гэжэ бүлэгэй Галина, Александр Ныровтэнэй зохёон табиhан проект эгээл эрхимдэ тоологдобо. Энэ проектын ёhоор, Шэтэ хотын 9-дэхи январиин үйлсэдэ 150—200 хүнэй багтаамжатай гоё hайхан гостиница баригдаха юм. Тус байшан соо наада зугаа эмхидхэхэ тусхай зал, харалгын салон, ресторан байха. Хажуудань худалдаа наймаанай газар бодхоогдохо. Гостиница шадар арбан хүнгэн, ашаанай 2 автомашинануудай багтаамжатай гараж баригдахаар хараалагдана.

Гадна Шэтэ хотодо ажаhуудаг оюутанай болон бусад зоной сүлөөтэй сагаа эндэ ерэжэ, hонирхолтойгоор үнгэргэхэ арга боломжо олдохо юм. Үндэhэ яhатанай хоорондохи харилсаануудай үргэдэжэ байhан энэ үедэ областиин түбтэ ажаhууhан, тэндэ hуража байhан бусад яhатантай соёлой энэ түбтэ уулзажа, элдэб хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэжэ боломоор байха. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, манай агрофирмын правлени, профком болон соёлой-спортивна комплекс мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмэ хэрэг үүсхээд, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тодорхой ажал ябуулжа эхилбэ.

Д. ДАШАЯНЖИПОВ,
«Россия» агрофирмын соёлой-спортивна комплексын түрүүлэгшэ.

...ушан хэлэ бэшэгэй хэшээлнүүд

IX.

ДҮРБЭДЭХИ ХЭШЭЭЛДЭ ДАЙРАЛДАХА ШЭНЭ ҮГЭНҮҮДЭЙ ТАЙЛБАРИ, УНШАХА БОЛОН БЭШЭХЭ ДҮРИМҮҮД.

1. Хуушан хэлэндэ дайралдадаг хэлэнэй узуурай нг абяае хоёр үзэг холбожо бэшэдэг, үгын дунда г хашалгантай байхадань, тэрэниинь дабхар бэшэдэг гү, али нгг гэhэн үзэгүүдээр тэмдэглэдэг байгаа: монггол — монгол, цонхо — сонхо, унгшимой — уншана, үнггэтэй — үнгэтэй.

2. Хамаанай падеж — у,—ун, — йин гэhэн залгалтануудтай байhан юм. Тэдэ залгалтануудынь үгэhөө эмнэдэа бэшэгдэдэг аад, тэрээнтээ сугтаа үгүүлэгдэдэг юм: кэн — ү, тан — у, нукур-ун, хана—йин г. м.

3. Дүрбэдэхи хэшээлдэ үсөөхэн шэнэ үгэнүүд дайралдана: хана — хана, орос — ород, мүн — мүн, амой — юм. hүүлшын хоёрыень баталhан частицануудта хабаадуулнабди.

4. Хуушан хэлэндэ — дугар, — дүгэр гэhэн дугаарлаhан тоогой нэрын суффикснууд хэрэглэгдэдэг байгаа юм. Буряад хэлэндэ дугаарлаhан тоогой нэрэнүүд — дахи, — дохи, — дэхи гэhэн суффикснуудтай гэшэ: нигэдүгэр — нэгэдэхи, хойардугар гү, али хойадугар — хоёрдохи, гурбадугар гү, али гудугар — гурбадахи, дүрбэдүгэр — дүрбэдэхи г. м. Эндэ тоогой нэрэнүүдые хураажалан бэшэдэг заншалтай байhан юм.

Арадай ёhо заншалнууд

ХОРИ БУРЯАДУУДАЙ АЖАБАЙДАЛҺАА

Буряад зон эртэ урда сагhаа хойшо мал ажалтай, мал олоор үдхэдэг, малhаа гараhан эдеэ тэээр хооллоод, ажамидаран hуудаг бэлэй. Тэдэ мал тушаа үгэ хэлэбэл, илангаяа залуушуул hонирхохо байха гэжэ hанагдана.

ҮХЭР

Үхэрнүүдые олоор баридаг, эбэртэй хадань эбэртэ мал гэжэ нэрлэдэг юм. Ехэнхидээ хара ба хүри-улаан зүhэтэй үхэрнүүдые баридаг, ганса нэгэ алаг, малаан ба эрээн зүhэтэй үхэрнүүд дайралдадаг hэн. Үхэр хүнэй ажамидаралда хэрэгтэй hү, мяха, арhа үгэдэг, тэдэнээ хүнүүд тон бэрхээр, оролдоосо ехэтэйгээр болбосоруулан хэрэглэжэ шадаха шадабаритайнууд байгаа. hү үгэдэг үхэрынь үнеэн болоно. Гунжан ба дунжэн болохоhоо эхилжэ түрэдэг. Түрэхэ болоhон сагhаа хойшо түрэтэрөө юhэн hара тухай ябадаг. Түрэхэ болоходоо, хээлитэй болодог, дэлтэнэдэг. Дүрбэн хүхэнүүдынь утанууд болодог, бүри түрэхын урдахана хүхэнүүд соонь hүн — уураг бии болодог. Түрэхэдэнь нарайхан тугал гарадаг. Энээнhээ хойшо гунжамнай үнеэн гэжэ нэрэтэй болодог.

Тугалынь жэлтэй болоходоо бяруу, хоёрдохи жэлээ хүсэхэдөө хашараг, гурбадахи жэлээ хүсэхэдөө, эмэ үхэр hаа, гунжан, эмнюулhэн эрэ үхэр hаа — гунан сар, дүрбэдэхи жэлээ хүсэхэдөө, эмэ үхэр hаа—дунжэн, эмнюулhэн эрэ үхэр hаа — дүнэн сар, эмнюулээгүй эрэ үхэр hаа—буха гээд нэрлэдэг.

Түрүүшээр түрэhэн үнеэнэй hүн уураг байдаг, уурагынь тугалдаа садатар хүхүүлээд, үлэhэн уурагыень hаажа абаад, талхантай холижо зууроад, шэрэм дээрэ хайража, амтатай шаанги болгоод эдидэг. Уурагынь дууhажа, hүн болоходонь, модон тодхуураа тодоод, үнеэнэйнгээ хүхые шобторон hаажа, hааhан hүеэ оёорсогууд соо хэжэ байлгадаг, зөөхэйгынь халмажа абаад, тоhоной(н)гоо hаба соо хээд, бүлүүрээр бүлүүрдэжэ, сагаан тоhо гаргажа эдидэг, сагаан тоhоёо хонхон тогоон соогоо бусалгажа, шара тоhон болгодог, оёорсог соо үлэhэн hүеэ ехэ hаба соо хээд, бүлүүрээр бүлүүрдэжэ, айраг болгоод, тэрээгээрээ аарса гаргажа уудаг, айрhа хатаажа эдидэг байгаа. hайн hүеэ үйhэн түйсэ соо хээд, зоссонь мушхаhан бургааhа гү, али эзд мүнгэ хэжэ байлгаад, тараг бүрижэ уудаг, намартаа түүhэн мойhоёо, малтажа абаад, хадагалhан тибhээ хонхон тогоон соогоо зөөхэйтэй холин бусалгажа, ехэ амтатай үрмэ гаргажа, үйhэн түйсэнүүд соогоо хадагалдаг, hүеэ тогоон соо хөөрүүлжэ hамараад, хүшөөhэ байлгажа абадаг hэн. Айрагаа бусалгаад, нэрэжэ, тогооной архи гаргажа, танха соогоо хадагалдаг байhан байна. hүнhөө гараhан эдеэгээ сагаан үнгэтэй хадань сагаан эдеэн гэжэ нэрлэдэг. Сагаан эдеэн хүнэй бэеые сэбэрхэн ба садхалан, энхэ элүүр ябуулдаг юм. Үнеэнhээ ехэ hү hаажа абаха, тарган мяха эдихэ, шанар hайнтай арhыень хэрэглэхэ гэжэ малаа hайнаар харууhалдаг, элбэг ба шэмэ ехэтэй хоолоор эдеэлүүлдэг, саг соонь уhалдаг, дулаан хашаа соо байлгадаг, үхэрэйнгөө хатэhан шабааhыень нюдөөд, хохир болгон хамуурдажа суглуулаад, бухал шэнгеэр модон хүрзөөрөө обоолоод, обоолhон хохирhоо абажа, хашаа соо дэбдидэг, нарай малайнгаа байдаг балгааhан соо баhал хохир дэбдидэг hэн. Үбэлэй hүүл тээ, хабар тээшээ, үнеэд түрэжэ эхилдэг. hүн элбэгжэдэг, тиихэ үедэнь «сагаан эдеэн дэлгэрээ, hанаhан хэрэг бүтөө» гэлсэдэг байгаа. Сагаалганай үдэр гэр гэртээ айлшалалсадаг, айлшадаа сагаан эдеэгээр угтадаг, гэрэйнгээ баруун ханын захаар таблатай, шэрдэг олбог дэбдиhэн жабдан дээрэ айлшадаа hуулгажа, тэдэнэйнгээ урда аягын шэрээ дээрэ модон табаг соо гуримтайгаар зүhэhэн шаанги ба хилээмэ, хилээмэн дээрээ сагаан эдеэнэй дээжэ болохо хүшөөhөө табилсажа, бүри дээгүүрнь конфетэ, саахараар дүүрэн үндэр табаг, түйсэ соо хадагалhан үрмээ мантагар модон аяга соо хэжэ, модон халбагатайгаар табяад, хүнэг соогоо асарhан уhаяа сайнгаа горшоог соо бусалгажа, уур соо мунсаар нюдэhэн ногоон сайгаа үйжэ, hайхан hүөөрөө hүлоод, сайгаа гүсэдэ юулээд, гүсэ сооhоо модон аягада хэжэ, айлшадтаа баридаг, hүүлээрнь тогоон соо бүхэлеэр шанаhан тарган мяхаяа тэбшэ соогоо хэжэ хутагатайгаар табилсан, домботой архияа аягалан, айлшадаа хүндэлдэг байhан гэшэ. Айлшадтаа ууса ба шагайта мяха бэлэглэн морилдохуулдаг hугабша, хошхоног, гэдэhэндэ шудхаhан тархи ба шуhа үхибүүдтэ, үбгэд, хүгшэдтэ зэмhэн болгон бэлэглэдэг байгаа. Ноябрь hара соо үүсэеэ хэжэ, шэнэ мяха эдилгэн болодог, hээр шаажа мүрысэдэг, үхэрэйнгөө мяха бүхэлеэр шанажа эдидэг, домботой архи уудаг бэлэй. Үхэрэйнгөө мяхаар ороохотой ба дараhан мангираар холиhон шүлэ гаргажа уудаг, бууза, хуушуур шанадаг байгаа. Үхэрэйнгөө арhа сагаан эдеэгээр зөөлэрүүлэн, эрьюулгэдэ хэжэ, тойрон байжа элдээд, элдэhэн арhаараа гуталнуудаа улладаг, хальhан бээлэйнүүдые оёдог, ороохо, талхаяа ба бэшэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые хэхэ туламуудые оёдог, моринойнгоо эмсэгүүдые бултыень хэдэг байгаа.

Байгаалида ургаhан үбhэ ногоогоор малаа тэжээдэг, бэлшээридэ адуулдаг, дүшэ дээрэ алхаар сохижо хурсадаhан гэр хажуураар үбhөө сабшадаг hэн.

ХОНИН

Хонин хадаа жэжэхэн мал, үдхэсэ ехэтэй. Эхирлэдэг ба хэнзэлдэг, жэл соо ехэнхидээ бэлшээридэ ябадаг. Эртэ урда сагhаа хойшо буряадууд хони олоор үдхэдэг, богони ба үдхэн нооhотой, хабтагар hүүлтэй буряад үүлтэрэй хонидые баридаг байгаа. Ехэнхидээ сагаан зүhэтэй, бага сага хара хонид дайралдадаг hэн. Түрэхэдөө, нэгэ гү, али хоёр хурьга гаргадаг, жэлтэй болоходоо, түлгэ, сааша зуhаг, ехэ хонин, эмнюулhэн эрэ хонин — эрье, эмнюулээгүй эрэ хонин — хуса гэhэн нэрэнүүдые абадаг. Хонин хүндэ мяха, нооhо ба арhа үгэдэг. Эдэниие шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шададаг байhан гэшэ. Хониной мяхые эдидэг, зундаа хожомшог болотор эдихээ борсолдог, тархиингаа үбдэхэдэ, хии хөөрөө гээд, хониной мяхаар уhан шүлэ гаргажа уудаг байгаа. Хониной тарган үбсүүн, ууса, үндэр хабhан, өөхэн hүүлынь ехэ дээгүүр сэгнэгдэдэг hэн. Хадамда гараhан басаганай хэшэг соо оролсодог hэн. Хонинойнгоо нооhые зун тээшээ хөөрэхэдэнь, хайшаар хайшалаад, модон үхэг соогоо хадагалаад, hайхан нооhыень илгажа абаад, гараараа модон ээрсэгээр ээржэ утаhан болгоод, тэрээнээ угаажа, модон үлгүүр зүүгээр баарья бээлэйнүүдые, дулаахан шагабша оймhо оёдог, хоёр зүүгээр ута түриитэй оймhо оёжо үмдэдэг, ноохоороо hэеы дарадаг, hэеыгээр олбог, шэрдэгүүдые хэжэ дороо дэбдидэг, жабдан дээрэ дэлгэдэг, гэр соо дэбдидэг, гуталдаа дүрэнхэнүүдые хэдэг, эрмэгтэй гуталаа оёдог, гэрэйнгээ үүдые, жэжэ малай зэмьеэгэй үүдэ дулаалдаг hэн. Моринойнгоо эмээл доро тохохо тохом, хомуудай седёлхын дорохи hэеы хэдэг байгаа. Хонинойнгоо арhые ехэ шадамар бэрхээр гараараа модон мушхуураар мушхажа, хэдэргээр хэдэргэдэжэ байжа элдэдэг, элдэhэнэйнгээ hүүлээр нүхэ малтажа, нүхэн соогоо хохир, борбоосгой, галдажа, утаагаарнь орсо дээрэ арhаяа нэмэрэн утадаг, утаhан арhаниинь шэб шарахан үнгэтэй болодог hэн. Хонинойнгоо арhаар дулаахан дэгэлнүүдые оёдог, хурьган дотортой гоёлой дэгэл, шэгэбшэтэй малгайнуудые, халсагайшаг нооhотой арhаар үбэлэй дэгэлнүүдые, ехэ нооhотой арhаар шоньын гү, али араатын арhан захатай дахануудые, хүдэhэн хүнжэлнүүдые ба үмдэнүүдые оёжо үмдэдэг, хүлөө даарахагүйн тула гутал дээгүүрээ үмдэхэ пинии, зосоогоо hалхи хии оруулхагүйн тула элдэгдэhэн арhаар бэлхэнсэг оёжо, бэеэ дулаалдаг, утажа шарлуулhан хонинойнгоо арhые нүүрhээр будажа, хара хүрин гү, али хүри улаахан үнгэтэй болгоод, гуталнуудай түриинүүдые оёжо үмдэдэг байгаа юм

Н. НАНЗАТОВ.
ажалай ветеран.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН.

БЭРХЭШЭЭЛ ТҮБЭГҮҮДЫЕ ЗАЙСУУЛХА

НЬЮ-ЙОРК. Американ-совет худалдаа наймаанай-экономическа холбоо барисаае хүгжөөлгэдэ hаад тойбо татадаг бэрхэшээл түбэгүүдые усадхаха уряатайгаар Пенсильвани штадай 6 конгрессмен США-гай худалдаа наймаанай флодой захиргаанай хүтэлбэрилэгшэ Уоррен Лебагта хандаба. Москвада эхилхэ ёhотой СССР-эй ба США-гай хоорондо далайн шэнэ хэлсээ баталха талаар хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг У. Лебагай толгойлдог американ делегацида энэ бэшэг соо өөрсэ янзын hанал бодол хэлэгдэhэн байгаа.

Иимэ хэлсээ баталхые Пенсильваниин хуули гаргагшадай хүсэhэниинь ойлгосотой. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэнэй hунгуулиин округууд томо ехэ портнуудай, нэн түрүүн Филадельфиин портын оршодог Делавэр мүрэнэй оршондо байрладаг юм. Эдэ портнуудай айхабтар хүшэр хүндөөр, бэрхэшээл түбэгтэйгөөр хүдэлhэнhөө бүхы нютагай хүн зоной ажабайдал дулдыдадаг гэшэ.

Манай худалдаа наймаанай моряггуудай аша туhые США-да түлөөлдэг «Амторгын» Нью-Йоркын корпорациин түрүүлэгшын орлогшо В. В. Алешин ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, совет тала худалдаа наймаанай иимэ холбоо барисаагаа үргэдхэхые тон ехээр хүсэнэ гэжэ мэдүүлээ. Теэд хэрэг ушар юундэ бэелүүлэгдэнэгүйб? Мэргэжэлтэдэй нииитын hанамжын ёhоор, Вашингтоной мүнөөнэй худалдаа наймаанай политика харилсаа холбооё хүгжөөлгэдэ ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Далайн хэлсээнэй үгы байхада, хашаhан харшалhан дүримүүд элеэр харагдана.

ЗАЛАН ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН БҮЛЭГЭЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. Сьездын ба конгрессэй делегадуудай залан хүтэлбэрилгын бүлэгэй Варшавада болоhон заседани байгша оной январиин 27-до наадгэхэ ёhотой. Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин 11-дэхи сьездэ, зүүнэй хүсэнүүдэй шэнэ партиин учредительнэ конгрессдэ бэлдэлгын асуудалнуудта зорюулагдаhан байгаа. Конгрессэй комиссинуудай хүдэлмэриин ябаса тухай — Программа, Устав, тогтоолнууд болон бусад документнүүд тухай, мүн ПОРП-ын ажал ябуулгые болюулха тухай тогтоол баталан абаха тухай асуудалаар сьездын комиссиин хүдэлмэри тухай заседанида хабаадагшадта мэдээсэгдэбэ. Сьездын ба конгрессэй хүдэлмэриин регламентын ба гуримай проектнүүд баталагдан абтаа. Эдэ бүгэдэндэ гадаадын айлшад уригдахагүй. Имагтал конгрессэй делегадуудай дундаhаа hунгагдаха ёhотой хүтэлбэрилхы зургаануудай hунгалтын гол ёhонууд тухай дурадхал hайшаагдаа.

Сьезд болон конгрессэй эхилхын урда тээхи үдэрнүүдтэ орон дотор тохёолдожо байhан нииитын-политическэ байдалые бүлэгэй гэшүүд зүбшэн хэлсэбэ. hүүлэй үедэ ПОРП-до эсэргүүгээр шэглүүлэгдэhэн ажал ябуулга үргэдхэгдэhэн байна гэжэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдтэ тэмдэглэгдээ.

ОРОН ДОТОРХИ БАЙДАЛ

КАБУЛ. Афганистанай Республикын президент Наджибулла Кабулай провинциин Баграм уездын хүн зоной түлөөлэгшэдтэй уулзажа, орон доторхи сэрэгэй-политическэ байдал тухай тэдэнэртэ мэдээсэбэ. Угсаатадай аха заха хүнүүдэй уулзалга дээрэ засагай нютагай зургаанууд хүтэлбэрилэгшэд үгэ хэлэхэдээ, уездэ ажаhуугшадай асуудалнууд тухай хөөрэбэ. Үндэhэ яhанай асуудалаар үгээ ойлголсохо талаар шэглүүлэгдэhэн правительствын политикые дэмжэжэ байhанаа, тэдэнэр мэдүүлээ. Орон доторхи шуhа адхаралгата хёморoo зүришэлдөөе болюулалгада нүлөөлхэ хүсэлтэй.

Пуштун угсаатадай ехэ джирга Пакистанай Моманд районд болобо. Хоёр мянга гаран вождьнууд, нэрэ хүндэ ехэтэй ажал ябуулагшад тэрээндэ хабаадаба. Афганистанай-Пакистанай хилэ дээрэхи Джелалабад-Торкхам гэhэн харгые дары түргөөр нээхэ уряатайгаар тэрээндэ хабаадагшад Пакистанай засагаархидай, Афганистанай оппозициин удамаршадай урда табиhан байгаа.

СЫННЫРИДҮҮД — СЭНТЭЙ ШУЛУУН

Байгша оной январиин 22-һоо 25 болотор Улаан-Үдэ хотодо «Сибириин ашагта малтамал шанаржуулгын комплекснууд ба тэдэнэй минерально-түүхэй эдэй бааза» гэһэн асуудалаар бүхэсоюзна конференци үнгэргэгдэхэнь. Ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностиин шухала объектнууд болгодон, БАМ-ай оршондохи сынныридүүдэй хэбтэшэнүүд тус конференциин зүбшэхэ гол зүйл болохо байна. Мүнөөнэй үедэ геологиин үйлэдбэриин «Бурятгеология» ба «Читагеология» нэгэдэлнүүдэй хүсөөр сынныридүүдэй дүрбэн хэбтэшэ шэнжэлэгдэнхэй. Тэдэнэй гурбаниинь Буряад ороной хойто зүгтэ, дүрбэдэхинь Шэтын областиин мүн лэ хойто захада, Сакунска хэбтэшын газарта олдоһон байна.

Сынныридүүд хадаа калиин, алюминиин, сахюур шулуунай окисьһоо, шабартай болон сахюуртай худхарһан шоройһоо бүридэһэн хадалиг газарта олдодог шулуун гэээшэ. Тэрэ хлоркогүй калитай утэгжүүлгэ, алюмини, сахюур шулуу абахада, тон һайн түүхэй эд болоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, шанаржуулагдаагүй байһан эдэ шулуунууд юрын лэ руда юм. Зүгөөр шанаржуулхада, дээрэ дурсагдаһан зүйлнүүдһээ гадуур айхабтар ехэ цемент абтадаг байна. Эдэ бүхы зүйлнүүд манай орондо угаа хомор болонхой гэжэ мэдэнэбди. Жэшээлхэдэ, хартаабха, тамхи, цитрусовэ ургамалнуудые үйлэдбэрилгэ хлоркогүй калитай утэгжүүлгээр оройдоол 25 процент хангагдана. Тиихэдэнь манай гүрэн алюминитай түүхэй эд болохо боксидуудые аяар Грециһээ, Африкаһаа асарна бшуу.

Тобшолон хэлэхэдэ, сынныридүүд хадаа олон зүйлнүүдые хамтадхаһан өөрсэ янзын түүхэй эд болоно. Гэхэ зуура «Читагеология» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд Японой нэгэ фирмэтэй хэлсээ баталхадаа, нэгэ тонно сынныридые 50 доллароор худалдаха гэжэ хэлсэһэн байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энээнһээ уламжалан, «Сынныридүүдые хаана олзоборилхо хэрэгтэйб?» гэһэн асуудал гарана. Ямар нэгэн ашагта малтамал олзоборилжо эхилхэ хэрэг шиидхэхэдээ, экономическа талаар элдэб зүйлнүүдые хараада абаха шухала гээшэ ааб даа. Тэрэ тоодо һуурин тосхонуудһаа, һайн харгы замуудһаа холо гү, али дүтэ гү гэжэ хараха хэрэгтэй. Энэ талаар абажа харахада, Сакунска хэбтэшэ Сынныrскынхидэ орходоо булюу байдалтай. Юуб гэхэдэ, Сакунска хэбтэшэ БАМ-һаа хорин табан модоной зайда оршодог. Нүгөөдэнь, зуугаад километрэй зайтай. Тиимэһээ Сынныrскынхи хүрэтэрэйхидэ орходоо, Сакунска хэбтэшэ хүрэтэр харгы барилгада дүрбэ дахин бага мүнгэн гаргашалагдаха болоно. Нэгэ погонно километр авто-харгы барихын тула хоёр зуун мянган түхэригэй гаргашалагдаха байбал, бүхыдөө 15 миллион түхэриг алмагдаха жэшээтэй бшуу.

Эдэ бүхы тоо, баримтануудые урдаа барижа, Сакунска хэбтэшые ашаглажа эхилһэниинь дээрэ ха гэжэ олонхи мэргэжэлтэд тоолоно. Энэ һанамжые буруушааһан эрдэмтэдшье үсөөн бэшэ. Юундэ буруушаанаб гэбэл, Сакунска хэбтэшын ноосэ баялигынь һөөл ехэ бэшэ юм. Гадна ашагта малтамал абаха талаар эрхэ байдалынь угаа хүжүүн байха. Тэндэхи хэбтэшэнүүд плитагай түхэлтэй. Түрүүшын зуун метрэй зайда 10—15 метр утатай рудагай шулуунууд газар доро хэбтэхэдээ, 80—85 градус һөөлжүү юм. Иимэ хэбтэшэнүүдые малтажа абахын тула нилээд ехэ мүнгэн зөөри гаргашалха хэрэгтэй болоогдоно.

Зүгөөр Сынныrскэ хэбтэшэнүүдэй ноосэ баялигынь ехэ юм. Тэрэнэй эгээл ехэ Калюминска хэбтэшэ 7 километр утатай, 2,5 километр доошоо оршонхой. Тэрэниие нээмэл аргаар абажа боломоор. Дээрэ дурсагдаһан тоо, баримтануудһаа уламжалхада, Сынныrскэ хэбтэшэнүүдые түрүүн ашаглажа эхилбэл, тон ехэ үрэтэй гэжэ тэмдэглэмээр ха.

Г. АНДРЕЕВ,
Буряадай эрдэмэй түбэй Геологиин институтай директорэй орлогшо, профессор.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

АДЛИ ТЭГШЭ БЭЛИГТЭЙШҮҮЛ

Драмын театрай артистнар имагтал зүжэгүүдтэ наададаг һэн тула дуулаха, хатархадаа тиимэшье бэрхэ бэшэ ёһотой даа гэжэ досоогоо бүтүүхэн һанадаг зон байжашье магадгүй. Тиимэ зариман һаяхан буряад драмын театрта болоһон концерт хараа һаа, һанамжаяа гансата хубилгаһан байха гээд этигэмээр. Тэрэ үдэшэ зүжэгтэ артистнар дуулажашье, хатаржашье шадаха байһанаа ялас гэтэр гэршэлээ һэн.

Тэрэ концертдэ гол түлэб залуу артистнар хабаадаа. Тодорхойлбол, Черкасовай нэрэмжэтэ Ленинградай гүрэнэй театрай, хүгжэмэй болон кинематографиин институт 1988 ондо дүүргэһэн хүбүүд, басагад болоно.

Хүшэгын һэхэгдэхэлээр, сцена дээрэ 4 хүбүүд бии болоод, үдэшынгөө программые зугаатайгаар, шадамар бэрхээр ябуулжа эхилээ һэн. Программын ёһоор харуулагдаһан бүхы зүйлнүүдые эдэ хүбүүд уян нугархайгаар бэе бэетэйнь холбожо, концертээ түгэсхэлдэнь хүргөө. Хүбүүдые нэрлэе: Баир Раднаев, Эрдэни Жалцанов, Саян Жамбалов, Баир Дышенов.

...Хүдөөгэй буряад үбгэнэй ниислэл хото Улаан-Үдөөрөө ябажа ерэһэн тухайгаа жэнхэни хэлэнэйнгээ ута баялиг, уян нугалбариие элбэгээр хэрэглэжэ байгаад хөөрэхэдэнь, зал соохи шагнагшад тогтууригүйгөөр энеэлдэжэ һуугаа һэн. Владивосток хотодо оршодог Алас-Дурна зүгэй искусствын институт дүүргэһэн Николай Соктоев өөрынгөө бэшэһэн шог рассказ иигэжэ уншаад, шагнагшадтаа һайшаагдаба. Концертын үедэ энэ артист үшөө нэгэ шог рассказаа уншаа һэн гэжэ уридшалан дуулгая. Гадна тэрэнэй үгэ дээрэ найруулагдаһан дууншье энэ үдэшэ зэдэлһэн байна. Тиихэдэ «Зургаан хурган» гэжэ шог зүжэг Н. Соктоев бэшэнхэй гүб даа. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, алишье талаараа тэгшэ бэлигтэй хүбүүн ха. Артистын гүйсэдхэһэн рассказуудай гол удха гэхэдэ, түрэлхи буряад хэлээ мэдэхэгүй, өөрынгөө хэлэндэ бүдүүзгэй хажараар хандадаг үсөөн бэшэ зониие шүүмжэлгэ болоно гээшэ.

...Ахамад бухгалтер нүхэр Зандарон ехэ сүлөөгүй янзатайгаар столой саана һууна. Энэ үедэ газааһаа залуу эрэ хүн орожо: «Би урдань танай эмхидэ хүдэлдэг һэн шууб. Тиимэһээ танда үригүй гэһэн справка намда бэшэжэ үгэгты. Ушарынь гэхэдэ, мүнөө хүдэлдэг ажалдамни тиимэ справкагүйгөөр салингыемни түлэнэгүйл даа»,— гэхэ мэтээшэлэн гуйна. Теэд... үнэн сэхэ абари зантай, шанга журамтай совет хүдэлмэрилэгшэ — ахамад бухгалтер Зандарон иимэ «хуули буса» ябадал хэхэ эрхэгүйб гэжэ таһа арсана. Тэрэ хүн һаймһараадшье, зандараадшье, уйлаадшье туршана. Шортоо даа! Сэбэр сэхэ совет хүдэлмэрилэгшын зүрхэ сэдьхэл эрдэнитэ сахюур мэтэ! Албан хойрог ябадалые хадхуууртайханаар шүүмжэлһэн энэ сценкые РСФСР-эй габьяата артистка Людмила Дугарова Буряадай АССР-эй арадай артист Базар-Доржи Будаев хоёр бэлиг түгэлдэрөөр гүйсэдхэбэ.

«Будамшууһаа» хэһэг харуулагдаа. Энэ хэһэгтэ республикымнай арадай артистка Нина Токуренова, габьяата артист Чимит Ринчинов гэгшэдэй ямар бэлигтэйгээр наададаг тухай хэлэһэнэй үлүү хаш.

«Бэшэг» гэжэ шог сценкэдэ залуу артистнар Соёлма Банзаракцаева, Баирма Бальжинимаева, Эрдэни Жалцанов гэгшэд наадаа һэн. Аяар холын Ленинградай дээдэ һургуулида һуража байһан Володя хүбүүнһээ удаан хүлеэгдэһэн бэшэг одоол абаһан эжы аба хоёрынь тэрэнээ уншаха аргагүй дээрэһээ ехэтэ тухашарна. Юуб гэхэдэ, хүбүүниинь ородоор бэшэһэн байба ха. Тиихэлээрнь тэдэнэр хүршынгөө арба хүрөөгүйхэн наһанай басаганда бэшэгээ уншуулна. Эндэ баһал буряад хэлээ мэдэхэгүй гажа буруу ябадал шүүмжэлэгдэнэ.

Концертдэ дуунууд яһала олоор зэдэлээ. Буряадай габьяата артист Дамба-Дугар Бочиктоев, артистнар Баян-Далай Бидагаров, Баир Будаев гэгшэд «Эхэ Буряадни», «Арбан табанай һара», «Жаран наһанай жаргал», «Хүхы шубуун» болон бусад буряад уянгата һайхан дуунуудаа гүйсэдхэбэ. Тиихэдэ Эржена, Саян Жамбаловтан хэдэн дуу ехэ зохидоор дуулаба.

Гадна шүлэгүүд уншагдаа һэн. Бэрхэ поэт байһан Цыдып Жамбаловай бэшэһэн «Хүхын дуунай һүни» гэжэ шүлэг залуу артист Саян Жамбалов, бэрхэ эмшэн, поэт Матвей Чойбоновой «Хүгшэдэй гэртэ» гэжэ шүлэг республикымнай арадай артист Доржи Сультимов гэгшэд уран гоёор уншаһан байна.

«Самурайнууд» гэжэ шог сценкые Баир Раднаев, Эрдэни Жалцанов, Баир Дышенов гурбан хаража байхада үнэншэмэ зүбөөр, шагнахада, ехэ хүхюутэйгээр наадажа, харша аяг аашатайшуулые нагда энеэдэн болгобо.

Ород арадай шог хатар дүрбэн басаган, дүрбэн хүбүүд дэлисэ ехэтэйгээр харуулаа.

Үбэлэй сагай нэгэ ута үдэшые иигэжэ үнгэргэһэн зон хожомынь халаглаагүй ёһотой гэжэ һанагдана. Хаража һуухада, нюдэнэй шэмэг, шагнахада шэхэнэй хужар болоһон, бодомжолжо үзэхэдэ, удха түгэлдэр энэ концерт бултанда һайшаагдамаар байгаа.

Д. ДАМБАЕВ.

Манай хөөрэлдөөн

ШАНГА ТЭМСЭЛ БОЛОБО

Профсоюзуудай спортын бүлгэмэй ахалагша тренер, СССР-эй спортын мастер, уласхоорондын категориин судья Сергей Иванович Деханов гиир үргэлгөөр РСФСР-эй суглуулагдамал командые һорижо, СССР-эй чемпионадта бэлдэһэн байгаа. Манай штатнабэшэ корреспондент Борис Мироманов С. И. Деханоотой уулзажа, хөөрэлдэбэ.

— Сергей Иванович, һурагшынгаа туйлаһан амжалтаар сэдьхэлээ ханаба гээшэ гүт?

— Сэхыень хэлэхэдэ, Ярославль хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй чемпионадта Сергей Леонов бидэ хоёр бүри ехэ амжалта туйлаха зорилго урдаа табяа һэмди. Түрүүшын упражнениидэ — угзаран үргэлгэдэ — Леонов СССР-эй дүрбэ дахин чемпион Усенкые ахижа, илалта туйлаха яһала һайн үндэһэ һуури табяа һэн. Зүгөөр түлхин үргэлгэдэ гиирэнь халтиржа, бүхы арга боломжоёо гаргажа шадабагүй. Тиигэжэ тэрэ хоёрдохи һуури эзэлээд, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Гэбэшье энэ үрэ дүнгөөрөө, эзэлһэн һууряараа сэдьхэлээ ханабабди. Ушарынь юуб гэхэдэ, гурбадахи разрядһаа эхилээд, энэ үрэ дүнгые туйлахын тула аяар 8 жэл соо добшаа ха юмбибди.

— Сергей Иванович, танда уласхоорондын категориин судьягай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһоорнь амаршалхыемни зүбшөөгыт. Ерэхэ жэлэй чемпионат манай республикада үнгэргэгдэхэ гэһэн хөөрэлдөөнүүд гарана. Теэд энэмнай зүб гү?

— Зүб даа, зүб. Гиир үргэлгын спортын федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй һаяхан болоһон заседани дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаа. Гиир үргэлгөөр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ мүрысөөн 1990 оной ноябриин 6-да Улаан-Үдэдэ үнтэргэгдэхэ. Манай республика суглуулагдамал командаяа табиха эрхэдэ хүртэбэ. Бүхы 6 шэгнүүртэ түлөөлэгшэдөө табихабди. Гиир үргэлгөөр Россин чемпионат энэ жэлдэ мүн лэ манай республикада, Гусиноозерск хотодо үнгэргэгдэхэ юм гэжэ нэмэхэ ёһотойб. Юрэдөө, гиир үргэлгөөр ехэ, һонирхолтой мүрысөөнүүд таанадые хүлеэнэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

1990 оной январиин 21-дэ үнгэргэгдэһэн 3-дахи тиражай дүнгүүдые «Союзспортлото» нэгэдэл согсолбо.

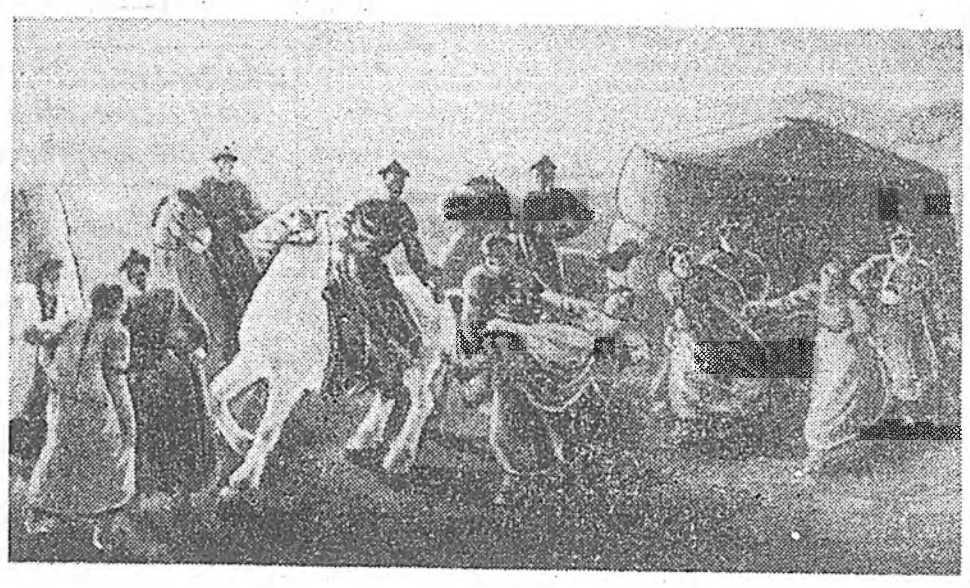
«45-һаа 6-ень тааха спортлото»: 1.649.329 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (25 карточка) таагшад — 2.596 түхэриг, дүрбэн номер (1.721 карточка) тааһан хүнүүд — 43 түхэриг, гурбан номер (36.158 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 17.403.225 билет ороо. Табан номер (47 карточка) таагшад — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (9.477 карточка) тааһан хүнүүд — 108 түхэриг, гурбан номер (277.936 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха.

3-дахи тиражай билетүүдээр, 1989 оной 47-дохи тиражһаа 1990 оной 3-дахи тираж хүрэтэр хабаадаһан 10 тиражай билетүүдээр шүүбэринүүд 1990 оной февралиин 10-һаа мартын 10 болотор түлэгдэхэ.

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха «Спортлотонуудай» 6-һаа 12-дохи тираж хүрэтэр 6 болон 5 номернуудые таагшадай дунда США-да үнгэргэгдэхэ һайн һайхан дура хүсэлэй наадануудые хараха 25 түлөөһэгүй путёвко наадагдаха.

(ТАСС).

ҺОНИРХОЖО ХАРАХААР

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн залнууд соо эдэ үдэрнүүдтэ һонирхолтой выставкэ нээгдэбэ. РСФСР-эй габьяата уран зурааша А. А. Окладниковай, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Е. И. Незолинагай хамта дээрээ 400-гаад зураг харагшадай анхаралда табигдаба.

Нээлгэн дээрэ Буряадай ахамад, залуу уран зураашад байлсаа. Тэдэнэй үмэнэһөө РСФСР-эй габьяата уран зурааша Г. Н. Москалев үгэ хэлэһэн байна. Уран зурагай музейн директор Р. Б. Цыденова Александр Александрович Окладников тухай дулаанаар дурсаад, үндэр наһатай болоһон Евгения Иннокентьевна Невоолинае 80 наһанайнь ойгоор халуунаар амаршалаа. Выставкэ харахаяа ерэһэн зоной зүгһөө уран зураашада баглаа сэсэгүүд барюулагдажа, удаан жаргал, ута наһан үреэгдэһэн байгаа.

Зэргэлһэн хоёр зал соогуур уран зураашадай бүтээлнүүд үлгэгдэнхэй байна. Баруун гар тээшээ ябахадаа, А. А. Окладниковай зурагуудтай золгомоор. Тоһон шэрээр, юрын карандашаар хэгдэһэн томошье, багашье хэмжүүрэй зурагууд бии. Тэдээн сооһоо Буряадай түүхэдэ, үндэһэн яһатанай ажабайдалда зорюулагдаһан зурагууд анхарал ганса татана. «Шуурган», «Үхэрөө үһалалга», «Бэриие хулуулга», «Декабристнууд Селенгинскдэ», «Хонид бэлшэнэ» гэхэ мэтэ зурагуудые энэ ушараар дурдамаар.

Буряадай уран зураашадай дундаһаа түрүүшын зэргэдэ А. А. Окладников Ленинэй образдо хандаһан байна. Агууехэ вождиин үнэншэмэ образ байгуулхын тула уран зурааша түүхэтэ материалнуудые, тусхай литература олоор уншаһан, шэнжэлһэн байгаа. Туха сүлөөгүй хүдэлмэриин ашаар «Россиһоо мэдээсэл», «1917-дохи он». «Финляндида байһан Ленинэй большевигүүдтэй уулзалга» гэһэн зурагууд бүтээгдэһэн юм. Тэдэ зурагууд дээрэ В. И. Ленинэй танил шарай тодо элеэр гаргагданхай.

Уран зураашын зохёохы ажал ябуулгада дүрэ зурагуудай жанр горитой һуури эзэлдэг байна. Зурагдаһан хүн бүхэнэй өөрсэ түхэл шарай эли тодоор онсологдон гаргагданхай. Тэрэнэй хэһэн дүрэ зурагуудые харахадаа, манай үеын хүнэй юрэнхы образ байгуулагданхай гээд бодомжолмоор. Тэдэнэй дунда уран зохёолшо Ч. Цыдендамбаевай, композитор Ж. Батуевай, уран зураашад Д-Н. Дугаровай, Т. Рудь гэгшын, археолог Цыбиктаровай дүрэ зурагууд бии. Ажахын түрүүшүүл — хонишон Банзаракцаева, бригадир В. Минин, ангуушан, үбгэн болон бусадай дүрэнүүд сэдьхэлэй дулаахан ольһотойгоор зурагданхай. Мүн гэртэхидэйнь — эсэгынь, хани нүхэрэйнь дүрэнүүд һайханаар хэгдэнхэй юм.

Байгаали харуулһан зурагууд мүн олон. «Сэлэнгэ», «Байгал дээрэ үдэшэлэн», «Бүрхэг үглөөгүүр», «Үбэлдөө Ангар мүрэн дээрэ» гэхэ мэтэ зурагуудые дурдамаар.

Бэлиг түгэлдэр уран зурааша А. А. Окладников эдэ бүхы эрхим зурагуудаа хэхэдээ, тоһон шэрэһээ гадна офорт, акварель гэхэ мэтын онол арганууд шадамар бэрхээр хэрэглэһэн байна.

Евгения Иннокентьевна Невоолинагай түрэһөөр 80 наһанай ойдо, ажал ябуулгаяа эхилһээрнь 55 жэлэй баярта зорюулагдаһан выставкэдэ уран зураашын эрхим бүтээлнүүд табигданхай. Тэдээн сооһоо буряад зоной, илангаяа буряад эхэнэрэй ажабайдалые харуулһан зурагууд һонирхомоор. «Хуушан байдал», «Тэрлиг үмдэһэн эхэнэр», «Үбһэндэ», «Энхэ тайбан тухай дуун» болон бусад зурагууд энэ темэдэ зорюулагданхай.

Графика, гравюра, үнгэтэ линогравюра гэдэг онол аргануудай хүсөөр олон зурагууд бүтээгдэнхэй. «Шэнэ Улаан-Үдэ» гэжэ серии хэдэн зурагууд бүридхэнэ. Совет эхэнэрэй образ байгуулһан зурагууд сооһоо заримыень нэрлэбэл, «Тракторист эхэнэр», «Һаалишан», «Хүгжэм», «Тарбагатайн бэреэдүүд», «Сэсэг», «Эб найрамдал» гэһэнүүд мүн болоно.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай һүрөөтэ үйлэ хэрэгүүдые харуулһан зурагууд сооһоо «Зоя Космодемьянскаяе саазалалга», «Госпитальдо болоһон концерт» гэжэ зурагуудые онсолмоор.

Е. И. Незолина Байгал далайдаа, Байгалай сагаһашадта зорюулжа, һонин зурагуудые бүтээнхэй юм.

Буряадай бэлигтэ уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ үргэлжэлһөөр.

Д. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Бэриие хулуулга». 2. «Гэсэр».

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Ахын райондо үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һү жэлэй туршада абадаг һаалишадай клуб байгуулагдаа юм. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр энэ клубта 11 һаалишан оруулагданхай.

Районой газетын редакциин үүсхэлээр жэлэй эхиндэ тус клубай гэшүүд уулзалга үнгэргэдэг юм. Эндэ районой агропромышленна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хабаадалсана. Һаяхан заншалта болоһон ээлжээтэ уулзалгань үнгэргэгдэбэ. РАПО-гой профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Нима Намжилович Базаров тодорхой элидхэл хээ.

Удаань уулзалгада хабаадагшад — түрүү һаалишад, фермые даагшад, мэргэжэлтэд дүй дүршэлөө, өөрынгөө һанамжа хэлэжэ, шэнэ дурадхалнуудые оруулаа. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар дутуу дунданууд усэдхаха хэмжээнүүдые дары абаха тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болобо. Уулзалгын түгэсхэлдэ ажалай түрүүшүүлдэ дипломууд барюулагдаба.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын район.

АМАРАЛТЫНГАА ҮЕДЭ

Амаралтын үдэрнүүдтэ Хяагтын городской соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд «Һайн хэрэгэй шэдитэ хүсэн» гэжэ зүжэг хэдэн удаа табиһан юм. Гадна энэ зүжэг аймагай хэдэн нютагуудта табигдаа.

Һургуулинуудта үбэлэй лагерьнууд нээгдэжэ, тэндэ 610 һурагшад амараа һэн. Олон хүбүүд, басагад элдэб кружогуудта ябаа, хизаар нютагаа шэнжэлгын, аяншалгын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргөө юм.

Амарха үедөө хүбүүд, басагад ажаллаһаншье байха. Жэшээнь, Шара-Голой, Энхэ-Талын һургуулинуудай хүбүүд, басагад малшадай буусануудта хүдэлмэрилһэн юм.

Һурагшадай үбэлэй амаралтын үдэрнүүд үнгэрбэ гээшэ. Буряадаймнай олон хүбүүд, басагад амаралтынгаа үедэ орон соогуураа холо, ойрын нютагуудаар аяншалжа ерээ. Манай Хяагтын районой Хүдэри-Сомоной дунда һургуулиин бүлэг үхибүүд Воронеж хотодо ошоһон байна. Алтайн дунда һургуулиин хорёод хүбүүд, басагад Москва соогуур аяншалаа. Тиихэдэ Хяагтын 2-дохи дунда һургуулиинхид Владимир хото хараа.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

БУРЯАД ХЭЛЭНЭЙ ТҮБ

Хяагтын районой Ехэ-Нугын дунда һургуулида буряад хэлэн үргэнөөр шудалагдадаг болонхой. Энээнэй хажуугаар хуушан монгол бэшэгэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Иигэжэ буряад хэлэнэй түб эмхидхэгдэбэ гээшэ. Энэ түбые Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша М. С. Жигжитова хүтэлбэрилдэг юм.

Тэрэнэй нээлгэндэ нютагай наһатай зон уригдаһан байгаа. Хуушан монгол бэшэг һайнаар мэдэдэг үбгэн — Буда Цыбикжапович Цоктоев, 2-дохи классай һурагша Ксюша Санжиева гэгшэд баяр ёһолоной һайндэр нээхэ эрхэдэ хүртөө. Районой буряад нютагуудай һургуулиин түлөөлэгшэд байба.

Ехэ-Нугын һурагшадай хүсөөр буряад хэлэн дээрэ гоё концерт табигдаа. Буряад арадай болон мүнөөнэй дуунууд зэдэлээ, хатар ёохор гүйсэдхэгдөө.

Е. СУРМАЧ.

Редактор Р. Б. ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Партиин обкомой бюрогой ээлжээтэ заседани тухай мэдээсэл мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаһанда толилогдобо. «Гуманитарна шэнжэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулха, тэдэниие ажабайдалтай холбоотой болгохо талаар СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай эрдэмэй түбэй Ниитын институдай хүдэлмэри тухай» асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Сагаалганиие национальна һайндэр болгон Буряад орондо тэмдэглэдэг болохо тухай тогтоол баталагдан абтаба. Эмхидхэлэй-партийна, кадрнууд болон үзэл сурталай хүдэлмэри тухай, бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Үнгэрһэн жэлдэ республикын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Анна Самуиловна Свинкина дүрбэдэхи һуури эзэлбэ. «Правда Бурятии» газетын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн түрүү һаалишан нёдондо үнеэн бүриһөө 5138 килограмм һү һааһан байна.

Энэ жэлдэ арадай хиналтын түрүүшын хуудаһан мүнөөдэр гараба. Арадай хиналтын республиканска комитедэй эмхидхэлэй таһагые даагша В. Тараканов арадай хиналтын организацуудта болоһон тоосоото-һунгалтын кампаниин дүнгүүдые согсолно. 1129 гол, 568 цеховой бүлэг, 680 пост республика доторнай байгуулагдаһан байна.

Газетын дүрбэдэхи хуудаһанда — «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» гэһэн тусхай хуудаһанай материалнууд. Байгал далайе хамгаалха талаар бодото алхамууд хэгдээ — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой бэелүүлгын ябасые бүхы талаһаань хаража үзэһэн правительственна комисси иимэ тобшолол хэһэн байна.

Сэнхир экран

ПЯТНИЦА, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнууд. 10.05—«Садовскитоной угайхид тухай. 11.15—Жэлэй дүрбэн саг. Январь. 12.15—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 13.00—Баримтата фильм. 13.30—Время. 14.00—Грузиин ССР-эй Гүрэнэй арадай хатарай академическэ ансамблиин концерт. 16.15—Австралиин Союзай национальна һайндэртэ—Австралиин үдэртэ. 17.15—«Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 17.45—«Сагаан хандагай»—яхад онтохон. 18.10 — Индиин национальна һайндэртэ. Кинопрограмма. 19.10 — «Поэзи». Л. Лавлинский. 19.25 — Соносхолнууд, мэдээсэл. 19.30—Время. 20.00—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха». 20.30—Ехэшүүлдэ мультфильм. 20.35—«Руфь»—уран һайханай фильм. («Таджикфильм»), «Блик инди вельд»—(ФРГ). 22.00 — Время. 22.30—«Хараа бодол». 24.00—Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.20—Баримтата фильм. 00.40 —«Валерий Леонтьев в Индии»—фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Киножурнал. 9.35, 10.35—Хүгжэм. 7-дохи класс. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 11.35, 12.35—Оршон тойронхи дэлхэймнай. 11.55 — Баримтата фильм. 12.05—Гэрэй академи. 12.55—«Потерявший память из Коленьо»—уран һайханай фильм. 14.35—Баримтата фильм. 15.15—«Хлеб—имя существительное»—уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. УЛААН-УДЭ. 18.05—Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.40—Буряад оронoй һониннууд. 19.40—«Ая-ганга»—альманах (буряадаар). 20.25—Кабанскын районой арадай депутадта кандидадууд болон СССР-эй арадай депутат В. С. Середкин Соведүүдэй шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай хэлэнэ. МОСКВА. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—«Соёлой байдалые яажа һайжаруулхаб?» 22.45—«Зима в раю»—уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Январиин 27—28-да урда зүгэй, мүн баруун урдахи районуудай зарим газарта бага сага саһан орохо, бусад районуудта саһан орохогүй. Хойто районуудта һүниндөө 43—48 градус, Байгал шадар, Хяагтын, Зэдын районуудта 28—33 градус, бусад районуудта 33—38 градус, үдэртөө 22—27 градус, харин хойто районуудта үдэртөө 32—37 градус хүйтэн болохо.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
«Ренессанс»— в 19.

Бурятский театр драмы имени Х. Намсараева
Творческий отчет засл. арт. РСФСР Л. Егоровой, нар. арт. БурАССР Д. Сангажаповой и М. Елбонова — в 19-30.

Русский театр драмы
«Звезды на утреннем небе»— в 19-30.

«Дружба»
«Три толстяка»— в 9-40, «Жикина династия»— в 11-30, 13-20, 15-10, 17, 18-50, 20-40 (удл.).

«Родина»
«Раз, два — горе не беда»— в 10, 16, «Брак с выходными днями»— в 12, 14, 20, 21-50, «Маленькая Вера» (2 с.)— в 17-40.

«Прогресс»
Красный зал —«Жикина династия»— в 9-30, 11-10, 12-50, 14-30, 16-10, 17-50, 19-30, 21-10 (удл.). Зеленый зал «Хон Гиль Дон»— в 9-40, 11-30, 13-20, «Любимый Раджа» (2 с.)— в 15-10, 17-50, 20-30.

«Эрдэм»
«Приключения Квентина Дорварда, стрелка королевской гвардии»— в 9-40, «До первой крови»— в 14-10, «Этот безумный, безумный, безумный, безумный мир» (2 с.)— в 11-20, 15-50, 18-30, 21.

«Октябрь»
«Счастливого плавания»— в 9-40, «Жикина династия»—в 11, 12-30, 16-30, 20-20, 21-50, «Месть и закон» (2 с.)— в 14, 18.

«Восток»
«Летели два верблюда»— в 15-30, «Один момент»— в 18, 21.

«Байкал»
«Разиня»— в 18-30, 20-30.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79. п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана ... канской типографии издательства Бурятской ... ректор 2-40-45. Н-03320. Заказ №...